ସ୍ତୋତ୍ର

[illegible]

ରାଜ କବି ପୁରୁଷୋତ୍ତମ [illegible]

ରଚିତ।

[illegible] ନିୟର ଭଦ୍ରବିଦ୍ୟାଳୟ [illegible]

ସଂଶୋଧକ ହୋଇ [illegible]

ଶ୍ରୀ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ [illegible]

ପ୍ରଥମବାର

ମୁଦ୍ରିତ ଓ ପ୍ରକାଶିତ ହେଲା।

CUTTACK,

Printed by the Cuttack Printing Company.

1887.

[illegible]

ଶୋଭାବତୀ ।

ସ୍ୱଗ ମଙ୍ଗଳଗୁଚ୍ଛସ୍ୱ ।

ଶ୍ଲେଷ ।

ପଞ୍ଚାସ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟ ଷଡାସ୍ୟ ଷଡ଼ାସ୍ୟ ଶେଖରଙ୍କର । ଶୁଭକାର୍ଯ୍ୟ ହେଉଛି ଅମ୍ଭରେ ମନୋହର ଯେ । ୧ । ଚନ୍ଦ୍ରଭୂଷଣଙ୍କ ହୃଦୟ ଜନମ ସ୍ୱଭୂ କାଳେ । ଶିବ ବଦନେ ବ୍ରଇମବତୀ ହୁଲୁନ୍ତଲେ ଯେ । ୨ । ତ୍ରିପୁର ଅଳନ୍ଦକାରୀ ଜୟ ଶଙ୍ଖଧାରୀ । ତ୍ରିପୁର ମୋଦଦାନରେ ଙ୍କାରତ ବିସ୍ତାର ଯେ । ୩ । ଦମଳକରରେ କରେ ପୀପିତ ଅଛ । ସଭଙ୍ଗଶ୍ଳେଷରେ ରଚ ହଚ ହମା ସୁଭ ନେ । ୪ । ଶୋଭାବତୀ ନାମରେ ହଇବ ଗ୍ରନ୍ଥ ଗୀତ । ହେବ ଦେବ ସମଙ୍କ ଶୁଣ ଦେଇ ଚତୁ ଯେ । ୫ । ଲହୋର ନାମେ ପୃଥ୍ୱୀରେ ଢାଇ ଦିବ୍ୟପୁରୀ । ଅମରାବତୀ ଯାହାର ଗ୍ରାମଙ୍କ ପର ଯେ । ୬ । ଲଙ୍କା ଶଙ୍କା ଲଭ ସେହୁ ମଧ୍ୟେ ଲୁଚିଅଛି ଏଣୁ ନଗ୍ର ବର୍ଣ୍ଣିବା ମୁଁ କ କହୁଲ କଷ୍ଟ ଯେ । ୭ । ଜୟସେନ ନାମରେ ତହିଁର ନରବର । ରଙ୍ଗବତୀ ବୋଲି ପଟ୍ଟମହୁଷୀ ତାହାର ଯେ । ୮ । ଯତ୍ତମଧ—ମୋନକୀ ସେ ଜଳଦବଦନୀ । ଶୋଭାବତୀ ନାମେ ଙ୍କାଇ ତାହାର ନନ୍ଦନୀ ଯେ । ୯ । ଯାହା ନାମ ଶୋଭାବତୀ ହବସମ୍ମତରେ । ଲକ୍ଷିତ ହୋଇବ କେହିଁ ଉପମା ତଥିରେ ଯେ । ୧୦ ଭାରତମ ଭମ ସ୍ତୋମ କୋହୁଲେ କ୍ଲୁନ୍ତଳେ । ହାର କୁଟିଳ ପ୍ରଳମ୍ବ କଳା ଦେଇ ଗଲେ ଯେ । ୧୧ । ଅର୍ଦ୍ଧ ଦେଲେ ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର ସୁମୁକୁର । ଭେଦିବ ହୋଇବ ଭଲ ଗଣ୍ଡକୁ ଅଧର ଯେ । ୧୨ । ଦିବ୍ୟ ଶ୍ରୁତ ଶ୍ରୁତ ସ୍ମୃତିରେ ନ ଲଙ୍ଘ ନାହୁ । ଚତୁପାଶକୁ ପାଶକୁ ଅଣିବା ବଳାଇ ଯେ । ୧୩ । କଳାଙ୍କାଣ୍ଡ ହର ହର ହର୍ଷିଙ୍କୀଳ ନେତ୍ର । ଭ୍ରୂରୂପାରେ ସମ୍ଭବଇ ଘେନ ଖେଳାଇବ ଯେ । ୧୪ ।

ନେଇ କମଳ କମଳ କମଳରେ । ବଳେ ପଶିଲେ ତଥିଲ
ରଙ୍ଗ ଦେଇ ଉଠରେ ଯେ । [illegible] । ଯଛଥଲର୍ଯ୍ୟ—ନାଶିକା ନାସିକା-
ଲଶିବା । ଛଳପ୍ରସୂନ ଚୂଣିର ପଢେ ଦେଲା ଏକା ଯେ । ୧୬ ।
ନଅ ଗୃଣ ଅଗୃଣ ଅଗୃଣ ବୋଲେ [illegible] । ମୋଦଠାରୁ ଛନ୍ଦ ବମ୍
ଉପମା କ ପୁଷ୍ପ ଯେ ।୧୭। ନନ୍ଦବ ସ୍ୱପ୍ନ ମୁନ କୁନ୍ଦହାସ ଯହିଁ ।
ଅଛୁ ଉଦେ ଜ୍ୟୋ ଘଟନା ହେ[illegible] ଯେ । ୧୮ । ଛାର
ଛାର ଛାର ଦାଷେ ଦେଇ କ ଶରଣ । ଏଥରେ ପ୍ରକାଶି ଢେଣୁ ଲୀନ
ହୋ ଏପୁଣ ଯେ । ୧୯ । ସ୍ୱବାଣୀ ବାଣୀ ବାଣୀ ବଳ୍ପନା ଦେହ
ପଗ । ଭୁଲ କ ଛହିଁକ ଦେବ ପିକରେ ଂପଗ ଯେ । ୨୦ । ବ
ଚତୁର ଚତୁରଛଥି ଚନ୍ଦ୍ର ଯେ ବୋଲେ । ଚବ୍ଳ ବର୍ତ୍ତି ନୋହିବ
ବସି କାଳେ କାଳେ ଯେ । ୨୧ । ନ ଅଦର ଅଦର ଅଦରନ୍ତରେ
ଅଛୁ । ମୁଖ ଅଗେ ଶରଣ ଝୁଲ ଦେଲା ଯହିଁ [illegible] । ୨୨ ।
କଣ୍ଠ କଣ୍ଠ କଣ୍ଠଭବ ଜାଣୋନ୍ତ ଦାରୁନ୍ତ । ବାସ ଅଧାନ୍ତଦ ଲକ୍ଷ କର
ଦଅଇଲ୍ଲ ଯେ । ୨୩ । ଦର ଦର ଦରଶନେ କଣ୍ଠର ହୋଇ କ ।
ସଁ ସମାନ ଗୋ[illegible] ବୋଲି ଅବଛରେ ଡାକ ସେ । ୨୪ ।
ପୟୋଧର ପୟୋଧର ପୟୋଧର ଶୃଙ୍ଗ । ଉଚ୍ଚ ବର୍ତ୍ତ୍ୟ ବର୍କଶଭାବ
ଗଲେ ଦେଇ ଯେ । ୨୫ । କନକ କର କରଛ ଯେ କନ-
ମଠେ । କରକଷ ସେହୁ ସମ ହୋଇବ କେମନ୍ତେ ଯେ । ୨୬ ।
କରପଲ୍ଲବ ଲବ ଲବକ ରୁଚ କାହିଁ । ପାଇବେ ଚମ୍ପାକଳକା
ଅଶୋକକୁ ଭନ୍ଧ ଯେ । ୨୭ । କବରୁଦ୍ଧଘଜ ରାଙ୍କ ଗଜେନ୍ଦ୍ର-
ସୁଛାର । ନବମାଳକାକଳକା—ଗନ୍ଧ କଘ ଚୁର ସେ । ୨୮ ।
ଉଦର ପଦ୍ମପଛଲ ଛର ଛବଳାଇ । ତ୍ରିବଳ ବଳୀ ସକଳ ଉପମ ଲୁ
ବହୁ ଯେ । ୨୯ । ନାଭି ଜଳଭ୍ରମ ଭ୍ରମ ଧର୍ମବରନାର । ନାଭମ୍
ଚକ୍ର ଚକ୍ର ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ନକର ଯେ । ୩୦ । ଜଘନ ଘନ ଘନବେଶୀର
ମନୋହର । ଉଦ୍ଭାସନ କଣ୍ଠପ ଅକ୍ଷପକ ସଜ୍ଜିବ ସେ । ୩୧ । ଅକକ-

ଶୋଭାବତୀ ।

ପର ଅର ପରସ୍ପ ଟୋଲନ୍ୟାଇ । ଚରମ ଦେଇଛନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ଝଂରମେ
ପକାଇ ଯେ । ୩୨ । କେଶସ୍ପ କେଶର କେ ସର ଜଉବ ଛାଳୁ ।
ମଧ ଲୋକେ ସମ ନାହିଁ ମଧ ଉପମାକୁ ଯେ । ୩୩ । ଉରୁ ଅରମ୍ଭା
ରମ୍ଭା ରମ୍ଭା ସମଇ କେହ ଁ ଅର୍ଗଳ ଅଦ ଉପମା ଯୋଗ୍ୟ
ନୋହେ ଯହିଁ ଯେ । ୩୪ । ପଦସ୍ଥଳ ଜଳଜର ଦର ଜର-ବାସ୍ପ ।
ମତେ ଲୋକେ କରନ୍ତି ବୋଲି ତ ଏହା ସତ ଯେ । ୩୫ । ଗତି
ସମ କର କର କର ସମ ଜନେ । ଏହ କଥା ବର୍ଣ୍ଣର କରୁଛି
ମୋର ମନେ ଯେ । ୩୬ । କାନ୍ତ ବ ତାର କଳଙ୍କ କଟକ କଳଙ୍କ ।
ଝୁଲ କେଂଧ ବାସ ଦେଇ ଦେଲେ କ ସେବକ ଯେ । ୩୭ ।
ଏମନ୍ତ ବରବର୍ଣ୍ଣିନୀ ବର୍ଣ୍ଣିନା—ଶୁଭୁଶ୍ରୀ । ସସାରସାର-ମାଧୁର୍ଯ୍ୟ ଯତି-
ଧୈର୍ଯ୍ୟହାରୀ ଯେ । ୩୮ । ସେ ମୁଣି ନବଯୌବନୀ ଅବନୀମଣ୍ଡନୀ ।
ଅନୁର ଅଷ୍ଟାବିଂଶତି ଅଳଙ୍କାରସ୍ଥାନୀ ଯେ । ୩୯ । ଶ୍ରୀ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ-
କ୍ଷେତ୍ରପତି ଚାନ୍ଦ୍ର ଚଉତି । କହିଲେ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ମାନଧାତା ଗୀତେ
ଯେ । ୪୦ ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ଛାନ୍ଦ ।

ରାଗ କୌଶିକ ।

ଶୁଣ ସାଧୁଜନେ ଏବେ ସାବଧାନେ ଏ ଛାନ୍ଦରେ ଯେତେ ସୁରସ ।
ସାରପ୍ରସଂସାରେ ସଂସାରେ ବଖ୍ୟାତ କାଶ୍ମୀର ନାମେ ଏକ ଦେଶ ।
ତହିଁ ନୃପତି । ନାମ ଅଟଇ ପଦ୍ମଧ୍ୱଜ ।
ଜଗତଜନ ନକ୍ଷତ୍ରଗଣ—ମଧ୍ୟେ ପ୍ରକାଶ ଯାହା—କୀର୍ତ୍ତିଦ୍ୱିଜ ॥ ୧ ॥
ସୁରସବତୀ ନାମେ ଦିବ୍ୟଯୁବତୀ ସେ ନରବର—ମହିଳା ହାସି ।
ଶଶୀ ଅଂଶରୁ ଅଂଶକୁ ଯାର ସତି ନୋହିବେ ଅପସରୀ ସର ।
ତାର ଉଦରୁ । ଜାତ ଯେଉଁ ଦିବ୍ୟକୁମାର ।
ନୋହିବେ ପୁନରପଣେ ସର ମାର ଅଶ୍ୱିନୀକୁମାର କୁମାର ॥ ୨ ॥

ଶୋଭାବତୀ ।

ନାମହିଁ ଟେକଳଗୁଞ୍ଜର ତାର. ତାରବର ସେ କୁଳକୁମୁଦକୁ ।
ଅଙ୍ଗ—କଦଳୀ ଦଳବାକୁ ପବଳ ହଉ ସେ ଜଗତ—ମୋହକୁ ।
ଖଡ୍ଗସାଧନେ । ଭୈରବ ହାଣରେ ସ୍ୱରଜ ।
ସ୍ୱରୂପଣେ ସ୍ୱରବର ସମ ନୋହେ ଧରକଦ୍ୟାରେ ଭମାନୁକ୍ର । ୩ ॥

କମଳଲ୍ଲସମେ କନ୍ୟା ଏଣୁ କଭୁ ହୋଇ ନାହିଁ ସେ ଖାରବର ।
ହେନ ତାସ୍ୱରୂପ ପଟକୁ ପ୍ରକଟ ହୋଇଲେ ସବୁଦେଶେ ଚିତ୍ର ।
ବଇତାଳକେ । ଲହୋରେ ପରବେଶ ଯାଇଁ ।
ଖାରସ୍ୱରୂପ ପଟ ଗଲେ ଲମ୍ବାଇ ହରଦେଶେ ଅଛୁ ଅଦ୍ଧାଇ । ୪ ॥

କେଶବିଦ୍ୱାରେ ରହି ଉଚ୍ଛେ ପଠନ କଲା ସେ କବଭୃତ୍ୟ ଭୂଷା ।
ନୃପସମ୍ମତରେ ସଭରେ ସ୍ତମ୍ଭକୁ ନେଲା ଅସି ତା ପ୍ରତିହାର ।
ଶିରେ ନବେଶି । କର ବନ୍ଧ ଖାନ୍ତି ବନ୍ଦନ୍ତେ ।
ତା ଉପରେ ପଟରେ ନରବର ଦୃଷ୍ଟିପାତ ହେଲା ଭୂରତେ ॥ ୫ ॥

ସ୍ୱର କନ୍ଦର କ ନର ସ୍ୱରୂପ ଏ ପୁଚ୍ଛା ହରନ୍ତେ ନୃପବର ।
ମାଗଧ କହେ କାଶ୍ମୀରମହୀପତି ପଦ୍ମଧ୍ୱଜର ଏ କୁମାର ।
ଏହାଂ ସମାନେ । ହାଣି ନାହିଁ ମର୍ତ୍ତ୍ୟଭୁବନେ ।
ନୋହେ ଏ କପଟ ଟେଣୁ ଏକପଟ ହେନ ବୁଲୁଛି ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ।୬॥

ପଡ଼ିଛି କଭାବଗୃର ଏଣୁ ଗୃର ପ୍ରଗୃର ଭୂପ କରନ୍ତୁ ।
ପୁଷ୍ପସମେ ଶୋଭା ହେଲେ କନ୍ୟା କଭା କଉବା ଏହା ବିଗୃବନ୍ତୁ ।
ଶୁଣି ନୃପତି । ହରଷଲତା ଉକ୍ରୁଳିଲା ।
ନଷ୍ଟେ ମୋ-ନନ୍ଦନା ଜଗତବନ୍ଦନା ସମେ ବର ଅଛୁ ଭଳିଲା ॥ ୭ ।

ଘଟେ ପାଟଶାଟୀ ସୁବର୍ଣ୍ଣକଟକ ଦିବ୍ୟରତ୍ନକ ନାନା ମଣି ।
ଦିବ୍ୟ ଅଶ୍ୱ ମତ୍ତକରୀ ଦନ୍ତ କର କଗଇଲେ ତାକୁ ମେଲାଣି ।
ଶୁଣୁଥିଲା ତା । ଜରଣୀ ମୁହୂର୍ତ୍ତୁ ଅସି ।
ନୃପନନ୍ଦନାକୁ ଯାଇଁ କଣାଇଲା ହରକାସ ମୁଖେ ପ୍ରକାଶି ॥ ୮ ॥

ରେ ନବ୍‌କାଶିନ ପୂର୍ବେ କାଶୀବାସୀ ହୋଇ ଗଙ୍ଗାରେ ଥିଲୁ ଧ୍ୟାସେ ।
ତେଣୁ ଦିବ୍ୟପୁଂସ—ସ୍ୱରୂପ ପଟରେ ଏପୁରେ ପରବେଶ ଅଛି ।
ମୁ ଯେ ଜାଣିଲ । ତୋ ଜନକର ଯେଉଁ ଛାତ୍ର ।
ବରଷି ଦୂର ଅଣି ସେ ନୃପସୁତ ବସ୍ତ୍ରଜଳବେ ଦେଖେ ଯତ୍ନ ।୯।
ସତତ ବୋଲି ପଣ୍ଡୁ ଶୃଙ୍ଗୁରୁ ଭଙ୍ଗିମା ଛାଲୁ ରସଲୋଳେ ।
ତେଣେ ସେ ମାଗଧ ମହାପ୍ରାଚୀରପରୁ ରଚିଲା ନବ୍ୟମନ୍ତ୍ରବଳେ ।
ଘୋର ପବନ । ବହ୍ନି ଚତୁଷ୍ପଟ ଉଡ଼ିଲା ।
ଯହିଁ ଶଶିବାସେ ଥିଲା ବସି କରକମଳେ ଅସି ତା ପଡ଼ିଲା ।୧୦।
ଜସ ବାଗୁରେ ପଡ଼ିଲ ଦୃଷ୍ଟି କରୁଁ ରଚନବେଶୀ ମହାଳସୀ ।
ଦେଖିଲା ସଂସାରର ସାର ସୁନ୍ଦରସ୍ୱରୂପ—ତନୁ ଶୋଭାବତୀ ।
ହେ ଯେ ଅକ୍ଷିରେ । ଦେଖିଲାରୁ ଆଗ ଲେଖିଲା ।
କାମ—ନାରାଚକୁ ଜବତ ମିଳନ୍ତି ଭଲ ଉଚରେ ପଞ୍ଚ ଯୋଖିଲା ।୧୧।
ବଶୃଙ୍ଖଳ ଶୃଙ୍ଗମୁଖ ବ ସୁମୁଖ ହୋଇଲା ହୋଏ ମୋତେ ପ୍ରତେ ।
ନୋହିଲେ ଅଭୂତେ ଅକାଶ ପ୍ରକାଶ ଚନ୍ଦ୍ର କ ହୋଏ କରଗତେ ।
ସର୍ବସଜନ । ବୋଇଲେ ମନେ ଏହା ଭାବ ।
ଲେଖା ଯେ ହୋଇଛି ଦେଖା ମଧ୍ୟେ ନାହିଁ ଲେଖାପୁରର ହେଲେ
ଦେବ ।୧୨।
ବରହାଟକ ଅନ୍ତର୍ଗତେ ଜନତ ନୃଅନ୍ତେ ନରେଶକୁମାରୀ ।
କୁନ୍ଦସୁନ୍ଦର—ଦଶନା ବିମ୍ବାଧରା ଧବଳବିଭୂଷା ସୁକୁମାରୀ ।
କଞ୍ଜଲପନ । ବାସରଶଶିଶୋଭା ନେଲା ।
କଷ୍ଟ ଶୋଭାକୁ ଲୁଟିକର ମଦନ ଧନୁକୁ ଦଉ କରି ଗଲା ।୧୩।
ଆଲମ୍ବନ ଭାବ ଅବଲମ୍ବନରେ ଉଦ୍ଦୀପନ ଉତ୍ପନ ଯେ ।
ମଦନକଳକଳ କଳକଣ୍ଠକୁଳ ମଧୁହର ହେଲେ ସହଜେ ।
ବୋଲେ ସକୁନ୍ତ । କୁନ୍ତ କଟନେ କ ଥୋଇଛ ।
ମନ୍ଥରୁ ଅସ୍ତ୍ରପତ ଜାତ ମଣିଲ ତୁମ୍ଭେ ପଢ଼ି ଉଦେ ହୋଇଛ ।୧୪।

ଦୁଇ ଜନକ—ଜନମ ହେଲା ଜନ ସ୍ତୁତି କଲେ ଯାହାଙ୍କ ସେବନ ।
ପଶୁ ପକ୍ଷୀ ଏକ ବିବେକ ଯହିଁରେ ପାନ ପୁଣି ଭୁକ୍ତଥିବ ।
ଶୁଣି ଭ୍ରମର ! ଧ୍ୱନି ଉର୍ମିଗୋଷ୍ଠୀ ବୋଇଲା ।
ଭ୍ରମ ନୋହେ କାମ ଧନୁ ଗୁଣ ଯହିଁ ଚେଣୁ ବେଦସଙ୍ଗ ହୋଇଲା ॥
ପବନେ ଯବନେ ଏମନ୍ତ ବୋଇଲା ବନେ କି ଜାତ ହେଲା ଦାବ ।
ପ୍ରମୋଦ ଦେଇ ଜୀବନ ନେବାପାଇଁ ଧରିଥିଲା ଛଦ୍ମସ୍ୱଭାବ ।
ଯଥା ବଡ଼ିଶେ । ସ୍ୱାଦୁଦ୍ରବ୍ୟ ଦେଇ ଧୀବର ।
ମୀନକୁ ପକାଇ ବିନାଶ କରଇ ସେ ଗୁରୁ ହେଲା କି ଭ୍ରମର ।୧୬।
ଦର୍ପକ—ଦର୍ପ କରୁଁ ହର ଯାହାକୁ ଛଳ ନ ବୋଲୁଅଛୁ କ୍ରୋଧରେ ।
ସରସ୍ତୁପ ସାଧ ଜୀରଣ ହେ ରତିପତି ସମ୍ବାଦ କି ନାହଁରେ ।
ହର ଦହିଲେ । ପୁଣି ପାଇଥିଲୁ ଶରୀର ।
ଦୁଷ୍ଟଭାବୁଁ ପୁଣ ହେଲେ ଅରିଭାବେ ହସ୍ତ ଅରରେ ଛେଦ ଶିର ।୧୭।
ନଗାରେ ନଗାକର ଗୃହେ ନାଗାଙ୍ଗୀ ଚମ୍ପକଶାଖୁ ପ୍ରଗ୍ରହ ।
ସନ୍ଧି ନ ପାଇ ସମ୍ପ୍ରୀତି କହି ହେଲା ଅକାଶେ କସ ଅନୁଗ୍ରହ ।
ବୋଲୁଁ କପଦ । କର ଶୁଣି ସେ କାଢରେ ।
କପ ଦେଇ କରେ କରିହସ୍ତ ମାରେ ଯଥା କରଣ ହେଇ ସ୍ୱରେ ।୧୮
ଧୂର୍ଜଟି ଲଲାଟପଟଭୂଷା କଲେ କଶୀଭଳ ବୋଲି ଏହାକୁ ।
ହିମକୁ ବହି ପଦ୍ମନା ନାଶ ଏହି କାରଣ ମୋ ଦୁଃଖ ଦେବାକୁ ।
ନାଶପକ୍ଷକେ । ଯାଇଁ ପୁଣ କେହି ଜାଣଇ !
ନନ୍ଦନ ପଦାର୍ଥ ବନ୍ଦନ ଜଗତେ ସଖୀ ହୋଇଲା କାହିଁ ପାଇଁ ।୧୯।
ସଖୀ ବଚନରେ ଦେଖି ଚମ୍ପଚମ୍ପୁଂସଲୁ ଏ ବଶ ହୋଇଲା ।
ଅନଳ ଅନିଳ ନୀଳକଣ୍ଠଦୂଷା କୋକିଳବାଣୀ ଘନ ହେଲା ।
ମର୍ମ୍ମେ ଭେଦିଲା । ପାରଦ ଉପଗ୍ରହ କର ।
ପଦ୍ମଦଳ—ନାଳ ଶୈବାଳ ଉଶୀର ପାଠିକ ଚନ୍ଦନ କର୍ପୂର ।୨୦।

ଜଳଯନ୍ତ୍ରପୁରେ ପଲ୍ଲବଶଯ୍ୟାରେ ଶୁଆଇ ଏମାନ କହିଲେ ।
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ଗୁରୁଜନ ଚେତନହୀନ ହୋଇଲା ଆନକୁ କହିଲେ ।
ଚନ୍ତ୍ର କମଳା । କାନ୍ତପଦ ହୋଇ ହରଷ ।
ଭଣିଲେ ନବଦୁର୍ଗନରଇଶ୍ୱର ମାନଧାତା ଏ ଗୀତରସ । ୨୧ ।

ତୃତୀୟ ଛାନ୍ଦ ।

ରାଗ ଗୈଖି ।

ଜୟୃଦେନ ନରବର କର ମନେ ସୁନ୍ଦରୀର ହେମା-ଦିବ୍ୟରୂପ ଚିତ୍ରପଟେ ଲେଖାଇ । ଡକାଇ ଏକସନ୍ନ୍ୟାସୀ ବସାଇ ପାଖେ ବିଶ୍ୱାସୀ କରେ ପଟ ଦେଇ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କହଇ । ଘେନ ଅମ୍ଭ ଭଗଣ ଚତ୍ରେ । ଯିବ କାଶ୍ମୀରନୃପତିପୁତ୍ରପୁରତେ । ୧ । ଯେନ ବରଣ ବେଭାର ହୋଇଣ ଅଛ ଯମ୍ଭାର ଯିବେ ତ ପୁଣ ଅମ୍ଭର ଖଟବ ପଟ୍ଟେ । ଦେଖିଲୁଁ ସ୍ୱରୂପ ତାର ହେମାକୁ ଯୋଗ୍ୟ ସେ ବର ଏଣୁ କରଣ ଆଣିବୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ନେହେ । ଅଗ ତୁମ୍ଭେ ହୋଇଣ ଭେଟ । ଦେଖାଇ ଏ ପଟ କହିଥିବ ତହିଁ । ୨ । ଶୁଣି ସେ ହୋଇ ସମ୍ମତ ଚଳିଲା ତହୁଁ ତ୍ୱରିତ କେତେଦିନେ ପରବେଶ କାଶ୍ମୀରଦେଶେ । ଫୁଲବନ-ମଣ୍ଡପରେ ସଖାଗଣଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ବସିଛନ୍ତି କୁମର ଭେଟ ହେଲା ତାପାଶେ । ପଟ ଦେଖି ଅତି ସରାଗେ । ସ ଆଦର କରି ନେଇ ବସାଇ ଅଗେ । ୩ । ପୁଚ୍ଛା କରେ ଦଣ୍ଡଧରନନ୍ଦନ ହେ ଦଣ୍ଡଧର କେଉଁ ଦେଶେ ଏ ପୁରକୁ କରୁଛ ବିଜେ । ଏ ପଟ ସୁନ୍ଦର ଅତି ଲେଖାଛ ଦିବ୍ୟ ଯୁବତୀ ତୁମ୍ଭେ ଯେନ ବୋଲ ପୁଣି କେବଣ କାର୍ଯ୍ୟ ସତ କହ ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ରମଣି । ଏମନ୍ତ ଶୋଭା କି ବହୁଥିବ ଧରଣୀ । ୩ ସେ ଶୁଣି ଭାଷେ ଏ ଗୀର ଶୁଣ ସେ ହେ ବୀରବର ଏ ନାହୋର-ଦେଶନରବରନନ୍ଦିନୀ । ଯାହା ଜନମଦିନରୁ ତପସ୍ୟା ନାଶ ତୁମ୍ଭରୁ ନିମିଷଗଣ ହେନେ ଯାଇ ଲୁଚିଲେ ମୁନି । କହ ଯାଇ ଛବକ

କହିଁ । ବର୍ଣ୍ଣନ୍ତ ନ ବର୍ଣ୍ଣିବା ଉପମା ନାହିଁ । ୫ । ନୋହିଁ ସତ୍ର
ଅପସରି ଯାଉଛନ୍ତି ଅପସରି ରତିକ ରତିକେ ସମ କେବା କରିବ ।
ଯାହା ବୋଲି ଶୋଭାବତୀ ଲକ୍ଷ କବି କରୁଥାନ୍ତି ତାହାକୁ କ୍ଷିତିରେ
ଜାତି କଲା ଦଇବ । ଏଥରଂ ହାରବା କାମକୁ । ପଥର ହୋଇଲେ
ହର ଏହି କବେକୁଁ । ୬। ତା ସମାନେ ବର କାହିଁ ଥିବ କଣ୍ଠୂରଣ
ମହୀମଣ୍ଡଳେ ବୁଲନ୍ତି ପଟ୍ଟ ଦେଖଣ ହୁତ । ଅମ୍ଭେ ଶ୍ରବାରୁ ଏ
ପଟ୍ଟ ଅଣିଲୁ ତାଣେ ଦେ ରତ୍ନନନ୍ଦନ ଦଇବେ ହେଟ ହୋଇଲୁଁ
ତୋତେ । ପାଇଲେ ତୁ ଜ୍ଞପାସ୍ୱ କର । ନୃପ ଯେ ସଂସାରସାର
ରମଣୀବରଂ । ୭ । ଅମ୍ଭର ଏଥେ ତ କାର୍ଯ୍ୟ ତୁ କଥ ନିର୍ବନ୍ଧ
ବୋଲି ଜାଣିବାକୁ ପଟ୍ଟ ଉଠି କୁମର । ପ୍ରସାଦ କର ତା ଧର
ଅନୁରାଗ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ହୃଦେ ଲଗାଇଲା ହୋଇ ଭାବେ ତର୍କର ।
ଏ ସମସ୍ତେ ମନ୍ତ୍ରବଶଁ । ଅନ୍ତର ହୋଇଲା ଯତି କୁମରପାଶଁ ।୮
ବସି ଏକାନ୍ତେ କୁମର କରଇ ମନେ ବଚାର ସତେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟରେ
ଥିବ ଏରୂପେ ସୁନ୍ଦରୀ । କେତେ ଯୁଗ ବସି ବହୁ ଏ ରାମାମଣିଙ୍କ ବହୁ
ଦେଲା କି କ୍ଷିତିକି ଶିରଭୂଷଣ କରି । ଅହା ହୋଇଥିବ କି ଶୋଭା।
ତ କରିବ କାହା ମନ ନୟନ ଲୋଭ । ୯ । ନିଶ୍ଚୟେ ଏଥିର
କାମ ଦେବ ବାମଦେବେ-ତାମ ପାଇଅଛୁ ବଳ ଯହୁଁ ରମାବରର ।
ଯତିପତି-ଇନ୍ଦ୍ର ଯେହି ତାରଧୈର୍ଯ୍ୟ ଦେବ ଦହି ଅତ୍ ଯୁବା ସ୍ମର ଅବା
କେତେମାତର । ମୋର ପୁଣି ଥିଲା କ ତପ । ଦେଖିଲିଟି ଏ
ରାମାମଣିସ୍ୱରୂପ । ୧୦ । ସତେ ମୁଁ ତାକୁ ଦେଖିବ ଅକ୍ଷିରେ ଅଶେ
ଲେଖିବ ଅଙ୍ଗକୁ ଅଙ୍ଗ ଯୋଖିବ ଅଙ୍କେ ବସାଇ । ଉରଜୁ ବାସ
ଖସାଇ ମନକୁ ମନ ମିଶାଇ କହୁଥିବ ଗୃଢୁବାଣୀ ରସେ ରସାଇଁ ।
ମୋର କାହିଁ ଏମନ୍ତ ଭାଗ୍ୟ । ତା ଶ୍ରୀ ଅଙ୍ଗ ଛୁଇଁବାକୁ ମୁଁ ନହି
ଯୋଗ୍ୟ । ୧୦ । ନାହିଁ ମୋର ଭାଗ୍ୟ ଯେବେ କପାଁଇଁ ଏ ପଟ୍ଟ
ତେବେ ମିଳିଲା ଏହି ପ୍ରତିତ ହେଉଛି ମୋତେ । ତପେ କା ମନାଇଁ

ହର ମାଗନ୍ତି ତା-ସଙ୍ଗବର ସେହବ ତାହାଙ୍କୁ ଭାବୁଥିବେ ନାରବେ । ଆଉ କସ କରନ୍ତ ବୃଦ୍ଧ । କେମନ୍ତେ ହୋଇବ ବଶ ଲାବଣ୍ୟ-ନଧି । ୧୨ । ଯେ ହୋଇ ନାହିଁ ଦମ୍ପତ୍ତି ଥିଲେ ତା ଇନ୍ଦ୍ରସମ୍ପତ୍ତି କେଉଁ ପ୍ରୟୋଜନ ହେବ ଥିବା ଲହୁଁ ରୁ । ଏକାକୀ ହୋଇଣ ନାଶ କେବାରୁ ଅଛୁ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ବଡ଼ ଦଣ୍ଡ ନାହିଁ ଆଉ କାମକାଣ୍ଡରୁ । ହରବାକୁ ବରହବ୍ୟାଧି । କେବଳ ଯୁବତ ଏକା ଅଟେ ଔଷଧି । । ୧୩ । ଯୁବତସଙ୍ଗବହୀନ ଯେ ପୁଂଷ ତାର ଜୀବନ ଥିଲେ ହେଁ ମୃତ୍ୟୁସଙ୍ଗରେ ତାହାକୁ ଲେଖି । କର ନାହିଁ ଯେ ଦର୍ଶନ ରମାନଣିବବସନ କେଉଁ ସୁଖ ଲଭଅଛୁ ତାହାର ଆଖି । ହାଲା-ବାହୁ ଚମ୍ପାମାଳାକୁ । ଧନ୍ୟ ପୁଣ୍ୟ ଯେ ଜନ ଖଞ୍ଜିଛୁ ଗଳାକୁ ।୧୪। ହର କାମହର ହର ଲଭଇଁ ସେ ରମାବର ଏମନ୍ତ ବଗ୍ରର କରୁଁ କୁମର ବସି । ଏସମୟେ ମନ୍ତ୍ରିସୁତ ମିଳ କୁମର ପୁରତ ବସି ପାର୍ଶ୍ୱରେ କହନ୍ତ ଅଳପ ହସି । ଲାହୋରଦେଶରୁ ଅସିଛୁ । ଶତବ ହେଜି ନୃପଯିନ୍ତୁରେ ବସିଛୁ । ୧୫ । ସେ ନଗ୍ର-ନୃପ-ତା-ସମ ବର ତୁମ୍ଭେ ଅଭରାମ ତେଣୁ ସେ ନଗ୍ରକୁ କେବେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ବର । ନୃପ ହେଲେଣି ସମ୍ମତ ଆଉ ବ ବଗ୍ରର ଚଉ ସ୍ୱରସରତରୁ ଏବେ ହୋଇବ ପାର । ବଜାଜ୍ଞାରେ ମୋର ଜନକ । ସମ୍ଭାର ଭଆଣେ ହୋଇଛନ୍ତି ହସ୍ତୁକ । ୧୬ ।

ନୃପଜ ବୋଲେ ବ ବଦ ମର୍ତ୍ତ୍ୟରେ ଜନ୍ମି ସ୍ୱଦେହ ଯୋଗ କେବା ସ୍ୱର୍ଗକୁ କରନ୍ତୁ ଗମନ । ତରଣୀବହୀନେ କେହି ସାଗରକୁ ପାର-ହୋଇ ଦଶଇନକ ବଶ ନ ଥିଲେ ନୟନ । ମୋର କେଉଁ ସୁକୃତ ଅଛୁ । ପାଇବ ତାକୁ ଏ ଅଶା ନୁହଇ କଚ୍ଛୁ । ୧୭ । ମନ୍ତ୍ରିସୁତ ବୋଲେ ମିତ ନିଷ୍ଚୟେ ଏ କଥା ସତ ହେବ ସକୁନ୍ୟକୁ କରଅଛୁ ମୁଁ ଜାଣି । ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ନୃପତ୍ତିନନ୍ଦନ ହୋନ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି ମିଳନ୍ତ ଦାରଦ୍ର୍ୟଜନଙ୍କୁ ଯେସନି । କେତେ ଦନ ଉତ୍ତାରେ ଲହୁଁ ।

ଶତକ ସାଜ ଛାଂସେଲ୍ୟ ନୃପଙ୍କୁ ବନ୍ଦ୍ର । ୧୮ । ଯେନ ଯୁବସ୍ତ୍ରକ ସଙ୍ଗେ ନୃପଛତ୍ରଳଙ୍କ ବେଗେ ସମୃତେର ନ୍ଧଦ୍ୱାରଦେଶେ ଢଲେ ଗମନ । ଢେବେ ଦଲେ ଛନ୍ତି ଦ୍ୱୋର ଜାଣେ ସଭ୍ଭରେ ଯାଇଁ ପାଶ୍ଚେଷ୍ଟ ନେଲ ସେ କନ୍ଧ—ସଂକ୍ଷନନନ । ବେକ ସ୍ପଷ୍ଟ ଦେହ ଦ୍ୱୋଇଲେ । ବସା ପାଇଁ କଷ୍ଟ ଦଲ ଛନ୍ତି ରହୁଲେ । ୧୯ । ବୃତ୍ତିଣ ଉତ୍ତମ ଲଗ୍ନ ବେଳ ନୃପ ମନ ମଗ୍ନ ଦେଲ ସୁଛ ଦୁହିତା-ବବାଦ ଅର୍ଥରେ । ବଧିବଧାନରେ ବଭା କଗଇଲେ ବେଗେ ଶୋଭାବତୀ କେଳକୁଞ୍ଜରକୁ ବସି ଭୂପତ୍ର । ବଭାଅନ୍ତେ ଯେତେକ ସଖୀ । ଯେନଗଲେ ଅନ୍ତଃପୁରେ ପ୍ରସନ୍ନମୁଖୀ । ୨୦ । ଏମନ୍ତେ ଦବସ ଶେଷ ରଜନୀ ହେଉଁ ପ୍ରବେଶ 'ଦାସୀମାନେ ମଧୁଶଯ୍ୟାପୁର ମଣ୍ଡିଲେ । ନୃପଛସୁତକୁ ନେଇ ସେମୃରେ ବଜେ କଗଇ ଆଉ ରମା,ସଖୀଙ୍କ ଅଗରେ କହଲେ । ଶୁଣି ଯେତେ ଧଖୀ ବାଳାର । କରବାକୁ ବେଶ ସେ ଦ୍ୱୋଇଲେ ବାହାର ।। ଲ୍ଲମର ପଲଙ୍କେ ବସି ବକ୍ତ୍ରେ ମୋ ଭାଗ୍ୟରାଶି ଠୂଳ ଦେଲ ଅଜକ ଦେଖିବ ନସାଳା । ଏକ୍ଷଣି ଅସିବ ଧନ କେଉଁ ଗୃହୁ କହ୍ ମନ ଭୋଗିବ ଏରୂପେ କରେ ନା ନା ଭାବନା । ହେଲ ଛନ୍ଦ ଏଠାରୁ ଶେଷ । କହଲେ ରସେ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ନରେଶ । ୨୨ ।

ଚତୁର୍ଥ ଛନ୍ଦ ।

ରାଗ କଲ୍ୟାଣୀ ।

ଶୁଣ ହେ ରସିକେ ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ରସ । ବେଶ କରୁଁ ଅଳୀ ଆରମ୍ଭିଲେ ପରିହାସ । କେଣ ବାକ୍ୟ ହସିଣ ବୋଇଲ କେଉଁ ସଖୀ । ପିନ୍ଧ ପଢ଼ିଲେ ନୃତ୍ୟ କରବ ପର ଏହା । ୧ । କେ ବୋଇଲା ଏ ବକ୍ତ୍ରର ଅଟେ ସଖି ବୃଥା । ନୂତନସଙ୍ଗମେ କାହିଁ ଦ୍ୱୋଇବ ଏ କଥା । ସେ ବୋଇଲ କ ବୋଇଲ ବକ୍ତ୍ରରଛ ମନ । ମଦନ-

ମଦରେ ଅଉ ରହିବ କି ଜ୍ଞାନ । ୨ । ଲଜ୍ଜାହିଁ ଛ ଯାଇଥିବ ବସନ-ସଙ୍ଗତେ । ଉଦ୍ଧତ ହେବା ବଗୁର କରିବ କେମନ୍ତେ । ଦେଇ-ଥାଅ ଧୈର୍ଯ୍ୟାଇମୋଇ ନାସାରେ ମିଳଣି । ନ କର ହେଲା କଷ୍ଟରେ ଝଞ୍ଜ ଗୋ କଙ୍କିଣୀ । ୩ । କେଉଁ ସଖୀ ଦ୍ୱାର ଦେଉଁ କେ ବୋଲୁଛି ଥାଅ । କେତେବେଳ ରହିବ କି କାର୍ଯ୍ୟ ଛନ୍ଦି ଆଉ । ବେଶଶେଷେ ଉଠି ପୂର୍ଣ୍ଣିକଳାକରମୁଖୀ । ଶାଢ଼ୀ ଭଜି ପିନ୍ଧୁ ଅଛନ୍ତି କେଉଁ ସଖୀ । ୪ । ଜାଣିଲୁଣି ମନ ମୀନନୟନା ଚୋରଦ୍ୱାର । ଅମ୍ଭେ ଜାଣିବାକୁ ସ୍ନେହ ଏତେ ବଗୁର । କେ ବୋଇଲା କପଟ ନ କରିବ କାହିଁକି । ନୂଆ ହେଲେ ପୁରୁଣାରେ ଆଦର ଥାଇ କି । ୫ । ସେ ବୋଇଲା ସ୍ନେହେ ଏହା ବଗୁର କରଇ । ସଙ୍ଗସଖୀଙ୍କି ଏମନ୍ତ ଅଟଇ କି ଉଚିତ । ଥାଅ ଭାଷା ନୃଷ୍ଟ ଠେଲ ନ ଗୃହେଁ କି ଭାଳ । ଏ ବଚନକୁ ବୋଇଲା କେଉଁ ସଖୀ ଛଳ । ୬ । ଲଜ୍ଜା ସ୍ନେହ ବାରୁଛି ଏହାର ଦୋଷ ନାହିଁ । କେ ବୋଇଲା ସେହି କେତେ-ବେଳ ଥିବ ରହି । ସଖୀ ପଇଦାସ ଭାଷେ ନୃପଭିଦୁଲ୍ଲଭୀ । ଘସିଲା କର ଷିଥରେ ପାଦ—ବୃନ୍ଦାଙ୍ଗୁଳି । ୭ । ଉରଜେ ନାରଙ୍ଗମୁଖ ନବେଷ୍ଟିଲା ବାଳ । ଘନ ଘନ କର ଖେଳାଇଲା କେଶେ ତେଳ । କଥୂତଦନାକୁ ଏସମୟେ ସହଚରୀ । ମଧୁସଯ୍ୟାପୁରକୁ ଆଣିଲେ କର ଧରି । ୮ । ଦେହଲୀ ନିକଟେ ରହି କହି ଅଳୀଅଳୀ । କହିଲେ ଅମ୍ଭଙ୍କୁ କାଳି ଦେଖି ନବବାଳ । ଷେଢ଼କ ଲପଳ ନ କରିବୁ କଦା-ଚିତେ । ଏଛଡ କେତକୀଗୋର ମାଗୁ ଅଛୁଁ ତୋତେ । ୯ । ପୁରୁଷକୁ ଶୁଭାଇ କେ କହୁଛନ୍ତି ସଖୀଙ୍କି । କହୁ କରୁ କାନ୍ତଙ୍କୁ ସମର୍ପି ଦେବାହୁକ । ଏତେ ଅନ୍ତରୁ ସୁଖୀ ନବୀନଅବଳା । ଜାଣି ନାହିଁ ସ୍ୱପନେ ପୁରୁଷ-ସଙ୍ଗ ଲୀଳା । ୧୦ । କେ ବୋଇଲା ଧ କହ ଗୋ କର ଏବଗୁର । ଏତେଦିନ ଯାଏ ହୋଇଥିଲୁ ଏ ଅମ୍ଭର । ଆଜଠାରୁ ଏହାର ଯେ ହୋଇବେ ବଲ୍ଲଭ । ତାହାଙ୍କୁ କି ନଲାଗିବ ଏହା ହାନି ଲଭ । ୧୧ ।

ଅମ୍ଭ କହିବାର ଏବେଁ ନୁହଇ ଉଚିତ । ଗୃହ ଯିବା ନ ଥିବା
ଏଠାରେ ଅଛ ମିତ । ଏତେ ବୋଲି ଦେବକୀ ବଳାଇ ଟେଲ-
ଦେଲେ । ଜବାଡ଼ ନେଲ ସେଠାରୁ ସତ୍ୱରେ ଅଇଲେ । ୧୨ ।
ଏକାନ୍ତରେ କାନ୍ତ କାନ୍ତା-କାନ୍ତି ଦେଖି ଛନ୍ନ । ଉଠିଅଛି ପଲଙ୍କରୁ
କଲି ଆଲିଙ୍ଗନ । କର ଧରି ବରବରନାକୁ ପୋନ୍ନଗନ୍ଧ । ଭର-
ଭରେ ପଲଙ୍କେ ଅଙ୍କରେ ବସାଇଲେ ।୧୩। ଅଁର ବନ୍ଧୁଅଛ ଦରହାସୀ-
ଅପଘନ । ହରିମୋହିଣୀ ନ କାଢ଼ଇ ଉରଜୁ ଲଘନ । ଚରୁଟେ
ନାଥେବଶି କର କରକଦଳୀଦ । କହି ଅରମ୍ଭିଲେ କାନ୍ତ ସ୍ନେହ-
ଭରଜାତ । ୧୪ । ପ୍ରିୟେ ଭଣି ଜଣାଇବେ ଏ ଲଜ କାହିଁକ ।
ଅଛ ଶୋ-ଭାବ-ରତନେ ହୋଇବ ମୁଁ ବକ । ହାସଇବେ ଶୋଷ
ହୋଇ ହାସ କର ଜାତ । ଟେକ ମୁଖ ଢ଼ାଳ ଶୁହିଁଦେଉ କନ
ମିଛ । ୧୫ । ପୂର୍ବେ କାଶୀବାସୀ ଶୋଷିଥିଲ କାହିଁ ଛ୍ୱାସେ । ଲଭିଲ
ଶୋଭେ ବକ୍ଷଶ୍ରୀ କର ଖଶିହାସେ । ତୁ ମୋର ଶୋଭମଣ୍ଡନ ଗଳା-
ମୋତିମାଳା । ଲଜ୍ଜଟପଟ ଭଲକ ନୟନ-ପିଞ୍ଜୁଳା ।୧୬। ମୁଁ ଶୋର
ପାଦ-ଅଳତା ଚଷଲ ଝା ସତ । ପିକ-ବାସ ଅଙ୍ଗସ୍ଥଳ ସଙ୍ଗସଖୀବତ ।
କହୁଁ କହୁଁ ଜ୍ଞାନ କାମଶରେ ଗଲା ବୁଡ଼ି । ଶୁଣ୍ଡୁ ଛଡ଼େ ହରରେ
ହୁରଜ ଯୋଡ଼ି ଭିଡ଼ି ।୧୭। ଓଷ୍ଠବନ୍ଧୁକରୁ ମଧୁ କଲା ଅଗ ପାନ ।
ଚୁମ୍ବନରେ ମଣ୍ଡିଦେଲା ପ୍ରସନ୍ନ ବଦନ । ମଦବାଟେ ଢ଼ଳନ୍ତା ପଲ୍ଲବେ
ସରସିଜ । ମୋଡ଼ିଲା ମୋଡ଼ିଲା ମୁଖ କଲା ଲଭି ଲାଜ । ୧୮ ।
ଅତ୍ତକାଇ ହରରେ ରସିକ ରସିକାକୁ । ପାଣିପଦ୍ମେ ପୃଚ୍ଛାକଲା ଉରଜ-
ଶମ୍ଭୂକୁ । ଅକ୍ଷିରେ ପୂଣି ଚୁମ୍ବନ କହି ଯୁବରାଜ । କୁକ୍ଷିରେ ଚନ୍ଦନ-
ଦେଲା ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦ କରକ । ୧୯ । ପୁଣ ଗଣ୍ଡ ଚୁମ୍ବିବା ପଲ୍ଲବେ ମୁଖ
ନେଇ । କଣ୍ଠେ ରସନା ବୁଲାଇ ପିଇବାର ବହି । ଭିଥିବେଲ ଜାଣି-
ଥିଲା ଶ୍ୱାସବାଉ କରେ । ଖୋଜି ଚନ୍ଦ୍ରସ୍ଥାନ ଗୃହଦେଲା ଅଛ-
ଖରେ । ୨୦ । ଇସ୍ଭାଷି ଅଙ୍କରୁ ଚମକ ବାଲା ପଡ଼ । ଜ୍ଞାନହୀନେ

ଧଇଲା କାନ୍ତକୁ ଗାଢ଼େ ଭିଡ଼ି । ସେହୁ ଅବକାଶ ଦେଇ ରସିକ-
ରତନ । କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଦୂର କଲା ପିନ୍ଧିବା ବସନ । ୧୧ । କାମବାସ
ବାସଦୁର୍ଗ ଗଲା ଯନ୍ତୁଁ ଭାଜି । ରତିଯୁଦ୍ଧ ଅତିଶୟ ହୋଇଣ ଉତ୍ପନ୍ନ ।
କାନ୍ତ ତହୁଁ କାରଣେ ବାଜାର ଝଣାନାଦ । ନୂପୁରାଦ ମିଶି ଶ ବାଜୁଛି
ତହୁଁ ବାଦ୍ୟ । ୧୨ । ଅସ୍ତ୍ର ହୋଇ ନଖ ଦନ୍ତ ଛନ୍ଦିଁରେ ବାଦତ ।
ଶୋଣିତ ଛଳରେ ସ୍ବେଦ ହେଉଛି ଜନତ । ଚତୁଷଠି ବନ୍ଧବିଧି
ରଚିଲେ ଦମ୍ପତି । ଭାଳନ୍ତି ଏଥୁଁ ବଡ଼ ବ କୁବେରସମ୍ପତ୍ତି । ୧୩ ।
ଝଙ୍କାରମଙ୍କୁଁ କଙ୍କିଣୀ କିଣି କିଣି ବାଜେ । କଣେ କଣେ ପଞ୍ଚସ୍ୱର
ବୋଲୁଛି କ ସେ ଯେ । ଉରଜେ କରଜମୂଳ ବହନ୍ତେ ଧୂଣନ୍ତି ।
ପାଳ ପାଳ କର ଝମ୍ପାଇଲା ବେନିକାନ୍ତି । ୧୪ । ଫୁଲକାଇଁ ହେଇଁ
ଉଲାବତୀ ପ୍ରେମରାଜୀ । ରସ ଆସ୍ବାଦନ କଲା ଦଣ୍ଡେ କେତ୍ର ବୁଜି ।
ଜାଣି ପୁଂସ ସ୍ନେହବନ୍ଧେ ରସଦାୟିନୀକି । ଆସେ ଶୋଇ ଉରେ
ଶୁଆଇଲା ନେଇଁ ଟେକି । ୧୫ ଫେଡ଼ି କେଶ ଗୃହୁଁ ବାଳା ବଲ୍ଲଭ-
ବଦନ । ଖସିଣ ପଡ଼ିଲା ଶେଜେ ଲଭି ଅତି ଛନ୍ନ । ଲେହୁଟି ଯେ
ପତି ରତି ଆରମ୍ଭିଲା ପୁଣି । ସେସମୟେ ଧୂଣ୍ଟିଗଲା ଫୂଲଧନୁପାଣି ।୧୬
ଭ୍ରମ ଦୂର ହୋଇଗଲା ତା'ର ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ । ଜାଣି ପାଣିଙ୍କନେହାକୁ
ଲଜ୍ଜା ହେଟେ ବେଗେ । ଜ୍ୱଳୁଛି ପ୍ରଦୀପ ଭୂପନନ୍ଦନା ଦେଖିଲା ।
ନଳ୍ଲାସିନ୍ଦୂରେ ସେବ ବ୍ରଗମନା ଭାଷିଲା । ୧୭ । ବାସବମୋହନା
ବାସେ ସୁଅଦର କର । କାନ୍ତକୁ ଚରମ କର ଭରମଗହ୍ବର ।
ପେନ୍ଧ ନବଟେଡ଼ି ମାବାତ ବାନ୍ଧ ବାଳାବର । ବାଛାଯୂନ-ପାଶେ
ବସି କରେ ଏ ଖଗ୍ୱର । ୧୮ । ଅଲୀଅଲୀ ମେଳ ହୋଇ କର
ଅଜ ପ୍ରାତେ । ହାସେ ପରହାସେ ଶ ବୋଲବେ ପର ମୋତେ ।
ନାଣି ପୁଁସ ପିନ୍ଧ ଖାସ ରସବତୀପାଶେ । ଅଧେ ବସି ବସାଇଲା
କାନ୍ତରେ ହରଷେ । ୧୯ । ବ୍ୟଜନ ଗୃଳ ରଞ୍ଜନ କର ପ୍ରିୟାମଣି ।
ଖଞ୍ଜାନନ୍ଦୟୂନା-ଶ୍ରମ କଲାଇଲା ଶାନ୍ତ । ସେସମୟେ ଲେହୁଟି ହେଟଲା

ରତିପତି । ପୁଣି ରତିଯୁଦ୍ଧେ ତାଙ୍କୁ ଜିଣିଲେ ଦମ୍ପତି ।୩୦। ଏସମୟେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ପ୍ରାତଃକାଳ । ସବୂଦଗରେ ଶୁଭିଲା କଳରବ-କଳ । କୁକ୍କୁଟ ହଠ ବୋଲିଣ ଜଗେ ଦେଲା ଡାକ । ମନ୍ଦରବେ ମୋଦକୁ ଲଭିଲେ ଚକ୍ରଚକ୍ର । ୩୧ । ଦର ଦର ଜାତ ଜାର-ଜନେ କମ୍ପିଇଲା । ରବିକିରଣକୁ ଡର ତମ ପଳାଇଲା । କପୋତ-ହୁଁକୃତ ଧ୍ୱନି ଶୁଭେ ଘନ ଘନ । ତାମ୍ବୂଳ ଲାଗିଲା ଉକ୍ତ ପ୍ରଦୀପ ମଳିନ । ୩୨ । ତାରବର-ଜୋଡ଼ ଗଲା ଜାଣି ପଛେ ପଛେ । ଫଟିଲେ ପଙ୍କଜଙ୍କର ଦଳଜାଲ ସ୍ୱଚ୍ଛେ । କୁମୁଦ ହୋଇଲା ମୁଦ କବଳିତ ପଦ୍ମ । ଅଳିଅଳି ଛାଡ଼ିଗଲେ ସେ ନଳିନୀସଦ୍ମ । ୩୩ । ବାରଙ୍ଗନାଙ୍କର ହାର-ଶୀଘ୍ରଙ୍କୁ ଜାଣିଲେ । ଚୁମ୍ବ ଦେଇ ଧନଦ-ପୁରୁଷ ପୁରୁଷଙ୍କୁ ଗଲେ । ଜାଣି ନିଶାଶେଷ କୁନ୍ଦଦନ୍ତୀ ମନ୍ଦହାସୀ । କାନ୍ତଙ୍କୋଳୁଁ ଉଠିଲା ମଦନମଦାଳସୀ । ୩୪ । ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱେ ଛନ୍ଦ କର ଜୃମ୍ଭା ତେଜି ସମାକର । ବାହୁଡ଼ିଲା ପଥ ହୁଡ଼ି କେବେ ଫେରି କର ଏସମୟେ ସହଚରୀ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ । ପ୍ରଥମେ ଆରମ୍ଭ କଲେ। ପରିହାସଭାଷ । ୩୫ । ରେ ନବମୂଦରକେଶି ଦ୍ୱିରଦଗମନା । ମଦରନେଈ ସୁ-ଦରବର୍ଣ୍ଣି ସୁବଦନା । ଅଧରର ଧରସ୍ତନା ନ ଧରୁଛୁ ହାସ । ଫିଟି ଜଙ୍ଘା ତରମେ ନେତ୍ରରୁ ଅଧେ କେଶ । ୩୬ । ଅଳକ-ତଳ ତିଳକ ଜାଇଛୁଟ ଲିଭି । ଫିଟି ଅଛେ ବନ୍ଧା ପଟ ଦଗୁଅଛୁ ନୀବୀ । ବୀଣାଭାଷି ଭିଣା କପା ଶ୍ରୀମୁଖୁଁ ପ୍ରସନ୍ନ । ଫୁଟି ବାସ ଉରଜରେ ଦଶୁଛୁ କ ଚିହ୍ନି । ୩୭ । କେଉଁଦ୍ୱିପିଢ଼ରୁ ଦେଉଅଛୁ ଏହୁ ପ୍ରଭେ । କଣାଙ୍କି ନଖରେ ନିଦ୍ରା କୋହ୍ନଳ କରେ ଭୋଳେ । ଚଳ ଚଳ-ଗତିରୁ ଜାଣିଲୁଁ ଆମ୍ଭେ ସତ । ମଦନମଦରୀ କାଳି ପାଳକଲୁ ମିତ । ୩୮ । ଏତେ ବୋଲି ଅବନୀଶିରୀ ଦେନଗଲେ । ମର୍ଦ୍ଦନ ମାଜଣା-ବେଶରେ ସୁବେଶ କହିଲେ । ଏମନ୍ତେ ବାହାର କନ୍ଦେ ନରେଶନନ୍ଦନ । । ଜାଣି ସ୍ୱଦେଶସେବକେ କଲେ ଦରଶନ । ୩୯

ସତବଳଭଳ ହସି ଭାଷିଲ୍ଲ ଏ ଗିର । ଶ୍ଚଭୂ ନଦ୍ରାଳସ ସ୍ଥାନବଧି ବେଗେ ଯାଉ । କ୍ଷମା କର ମୋର ଜଣାଇବା ଦୋଷ ପୁଣି । ହସ ହସ ହୃଅନ୍ତୁ କୁମରଶିରୋମଣି । ୪୦ । ଅମ୍ବୁଜଧରସ୍ୱରୁଚ ସର୍ବଭୂଷ-ମୋହା । ଦବଦୁର୍ଗପତି ନୃପ ମାନଧାତା ଧ୍ୟାୟି । ବିଷ୍ଣୁ ଶିବ ସୂର୍ଯ୍ୟ ସିନ୍ଧୁ ଗଙ୍ଗା ବଳଭଦ୍ର । ଇନ୍ଦ୍ର ଗଣେଶର ଯେନ ଅଷ୍ଟାର୍ଥ ପଦ । ୪୧ ।

ପଞ୍ଚମଛାନ୍ଦ ।

ରାଗ ଭୂପାଳ ।

ଏଥୁଅନ୍ତେ ଅଳରସ ଶୁଣ ଜନେ । ପଦ୍ମଧ୍ୱଜ ନରବର କେତେଦିନେ । ମାଗି ମେଳଣି ଲଙ୍କେଶ୍ୱର-ନରବରେ । ନିଜ ପୁତ୍ର ବଧୂ ଯେନ ସଙ୍ଗତରେ । ୨ । କେତେଦିନେ ନଗ୍ରେ ହେଲେ ପରବେଶ । ସର୍ବଜନେ ହୋଇଲେ ପରମତୋଷ । ୩ । ହାନ୍ଦୋଳାରୁ ବାହାରିଲା ରସନିଧି । ହାତେ ରହାଳଙ୍କାରେ ନନନ ବୋଧି । ୪ । ଉଦୁର୍ତ୍ତରେ ଉତରକୁ ବଙ୍କେ କର । ଦେଖି ଆସିଲେ ଅନ୍ତଃପୁରସ୍ତ୍ରୀ ନାରୀ । ୫। ଉତ୍ଫୁଲଲ ପୁର ହୁଳହୁଳୀ-ଗୀତେ । ବାଳା ଶୋଭିରେ ଲୋଭା ସମସ୍ତେ ଚିତ୍ତେ । ୬ । କେ ବୋଇଲା ଦେଖ ଏ କୁଟିଳକେଶ । କରେ ଘନ କାଳନୀ ଅଳକ ଦାସ । ୭ । ଜୁଡ଼ାମୂଳେ ଫୁଲମାଳ କେତେ ତୋର । କମ୍ପେ ଯତିଧୈର୍ଯ୍ୟ-କମ୍ପା ଦୁବର୍ଣ୍ଣ । ୮ । ଦେଖ ବନ୍ଧ କରବାକୁ ଅକ୍ଷି-ପକ୍ଷୀ । ମୋହ-ଜାଲ ବ୍ୟାଜେ ଜାଲ ଅଛୁ ରଖି । ୯ । ମରକତବସା ଝିଲମିଲ-ମାଳୀ । ଦଶୁଅଛୁ ଅଳକପରେ କ ଝଳ । ୧୦ । ଦେଖି ଶିଶୁ-ଅଳଏ ଶ୍ରୀମୁଖଶୋଭା । ପଦ୍ମଭ୍ରମେ ବସିଲେ କ ହୋଇ ଲୋଭା । ୧୧ । ଭାଲ-ସିନ୍ଦୁର ଦେଖି ଏମନ୍ତ ମଣି । ଅର୍ଦ୍ଧଇନ୍ଦୁ-କୋଳେ ଅର୍ଦ୍ଧ । ତା-ରମଣୀ । ୧୨ । କର୍ଣ୍ଣପରେ ମଲ୍ଲୀକଢ଼ୀ-ଶୋଭା

ଗୃହଁ । ନାକ ନର ନାଗେ କେ ନୋହିବ ମୋହ । ୧୩ । ଦେଖି
ଝୁଂଟକ ଛଟକ-ବାଳୀ ବାଳୀ । ଯଉଁ ଧୈର୍ଯ୍ୟ-ନରକୁମ୍ଭ ଯିବ ଉଳ ।୧୪।
ନାହିଁ ବୋଲି ସଂସାରେ ମୋ-ସମେ ଭୁଲ । ଉହୁଙ୍କଟଙ୍କ ଦସେ
କ ହେମଫୁଲ । ୧୫ । ଜଣିକର ଛବଙ୍କ ଉପାମାଗକ । ଚାନା-
ବ୍ୟାଳରେ ଝୁଲିକା ଅଛି ଖଞ୍ଜି । ୧୬ । ଯେନ ଅଛି ଦାନ୍ତଢଢାଟଙ୍କ
ଦେଖ । ସୁଲକ୍ଷଣାଙ୍କୁ କାହିଁ ଲକ୍ଷଣା ଯୋଖ । ୧୭ । କସ୍ତୁରୀରେ
ରେଖି ଭ୍ରୂ ସୁରସିକା । କାମଧନୁରେ ଏକା ପତାକା ତାକା । ୧୮
ପୁଣି କଞ୍ଜନସ୍ୱନେ ଅଞ୍ଜନ ରଞ୍ଜି । ସରୁ କର କଳାଇ ଦେଇଛି
ଲଞ୍ଜି । ୧୯ । ଏ ଉଜୁରେ ବାନ୍ଧିବ ଖଞ୍ଜନ ମୃଗ ।
ଭ୍ରିଳ ଖୋଜେ ବାଳୀ-ଡୋଳା ବେଗ ବେଗ । ୨୦ ।
କାସ୍ତଛଳକ ଉଳକୁସୁମନାସେ । କଳାକଳି ଛଳକ କ ଶୋଭା
ଦଶେ । ୨୧ । ଫୁଲ୍ଲଭଙ୍ଗିରେ ଗୁଣା ଟେକିଲା ଧୋଇ । ଠାରେ
ସ୍ୱର୍ଗେ ଏ ସମାନେ ଶୋଭା କାହିଁ । ୨୨ । ଦେଲା ତାମ୍ବୂଳବୋଳ
ଅଧରେ ଯୋଗ । କନା କରେ କମ ବାଳଅର୍କଭୋଗ । ୨୩ ।
ଯଥା ତାର ସ୍ୱଦେହେ ଝୁଲିକ ଲୀଳ । ତଥା ଦାସ ଦଶେ ଗୁପ୍ତ ହୁଏ
ଧୂଳ । ୨୪ । ଦରଅଛି ଗଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ୍ରଶଶିଶିଖା । ଯହିଁ ମୃଗମଦରେ
ମକରୀ କର । ୨୫ । କଣ୍ଠଭୂଷା କେୟାଛ ମୋତିଗୃସଙ୍ଗ । ମାଳୀ-
ଅଳି ଅଛି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପଙ୍କ । ୨୬ । ଅବଲୋକନେ ନାଭି ହୁଏ
ଏ ଭ୍ରମ । ଜମ୍ବୁକମ୍ବୁ ମଣ୍ଡଳ କରଛି କାମ ।୨୭। ଭୁଜ ଯତନ ରଚନ-
ଛାଡ଼ି ଯେନ । ଏ ଗବ କ ମୁଁ ଜଣିବ ପୁରତନ । ୨୮ । କରଛନ୍ତି
ଯହିଁ ପରଗୃହ କୋଷା । ଉସକୁବଲୟକୁ ବଳସ୍ୱଭୂଷା । ୨୯ ।
ମୁଦ୍ରିକାରେ ଅଙ୍ଗୁଳି କେମନ୍ତ ଶୋଭ । ଏ ଶୋଭାଟି ମନ ନୟନର
ଲୋଭ । ୩୦ । କେତେ ସୁନ୍ଦର କର ବସନ ପିନ୍ଧ । ଅଛି କେତେ
ଛନ୍ଦରେ ସେ ନୀବୀ ବାନ୍ଧ ।୩୧। ବସନରେ ହୃଦ ଦଶେ କୁଚ ଦୁଇ ।
କାମ ମାଦଳତୁ କ ଅଛି ଥୋଇ । ୩୨ । କଟିବେଢ଼େ ରଙ୍ଗ-

ଧଡ଼ୀ ଅଛୁ ଶୋଭୀ । ଅଳେ ରସ ନା ରସନା ବାଟେଜ ତହିଁ । ୩୩ ।
ପୁଣି ଲୁଣ୍ଠା ଲମ୍ଫି ପଡ଼ି ଚରଣକୁ । ତାଙ୍କ ଉପମାବର୍ଗଙ୍କୁ ଶରଣକୁ ॥
ଶୁଣି ହଂସଛଧ୍ୱନିକ ହଂସବୃନ୍ଦ । ମନେ ହର୍ଷରକ୍ତ ଲଜ୍ଜାକୁଳ-
ମନ୍ଦ । ୩୫ । ବାଳା ବୋଲୁଛୁ ଅବା ଚରଣବଳା । ଝିଙ୍କାସ୍ୱର
ଝୁଣ୍ଟିଅ ବୋଲୁଛୁ ପଳା ।୩୬। ସ୍ୱଇଚ୍ଛାରେ ମୁଁ ଅଧର ସମ ନୋହୁ ।
କହୁ ବେଢ଼ରେ ଯାବକ ଅଛୁ ରହୁ । ୩୭ । ଇନ୍ଦ୍ରପଦ ପଦ ଶୃଙ୍ଖ-
ବାରେ ଦେଇ । ବରବରଜା ଅଣେ ଗେଣ୍ଡାଇ ହୋଇ । ୩୮ ।
ଏଡ଼େ ଅଦ୍ଭୁତ ଦେଖା ଟ ଥିଲା କାହିଁ । ଥିରେ ଚପଳା ଖେଳା
କରୁଛୁ ମହୀ । ୩୯ । ସ୍ୱଇଚ୍ଛାରେ ଚଳାଉଛୁ ହେମଲତା । ଏଣୁ
ଜାଣିଲୁଁ ବଡ଼ ବନ୍ଧାଣି ଧାତା । ୪୦ । ଯୁବାସ୍ୱଜନ-ଭାଗ୍ୟ ନ ଯିବ
ଗଣା । ଦେଇ ବଳ୍ଲଭୀ ଯେଣୁ ଏ ସୁଲକ୍ଷଣା । ୪୧ । ଏତେ ହର୍ଷରୁଁ
ସେ ଶୃଙ୍ଗାରକାଶବାସୀ । ନଇଷ୍ଟଙ୍କଳରେ ପଟ୍ଟମହିଷୀ ଘୋଷି । ୪୨ ।
ହୋଇଁ ସପଞ୍ଚ ରହିଲା ସୁଲକ୍ଷଣା । କେତେହେତେ ସାର ଚନ୍ଦ୍ର-
ବଦାଧନା । ୪୩ । ଅସିଥିଲେ ଲତୋରୁ ଯେତେକ ଜନ । ପାଇଁ
ମେଲଣି ସେ ଗଲେ ନିଜସ୍ଥାନ । ୪୪ । ଏଣେ ସେ କେଳିକୁଞ୍ଜର
ଶୋଭାବତୀ । ହନୁ ହନ ବଢ଼ାଇଲେ ଅତିପ୍ରୀତି । ୪୫ । ଯଥା
ବୃକ୍ଷରେ ବଲ୍ଲରୀ ଥାଇ ଜଡ଼ି । ବଳେକରକୁ ଛାଇ ନ ଯାଏ ଛାଡ଼ି ॥
ତଥା ଧ୍ୟସବଶ ହୋଇ ବେନି ଜନେ । ଲବେ ଅନ୍ତର ନୋହୁଲେ
ନାରୀ ହକେ । ୪୭ । ଆଲିଙ୍ଗନେ ଭୁଜେ ଭୁଜ ଛନ୍ଦାଛନ୍ଦି । ତନୁ
ମଧ୍ୟରେ ଛଳେ ନ ରଖି ସନ୍ଧି । ୪୮ । ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦନକୁ ଯହିଁ ଆଦର
ଦୂର । ତହିଁ ରହିବ ଅନ୍ୟ କରୂପେ ହାର । ୪୯ । ତନୁ ପୁଲକ
ନୋହେ ପଲକ ନାଶ । ଦୁହେଁ ଦୁହିଁଙ୍କ ପ୍ରେମରଜ୍ଜୁରେ ବାନ୍ଧ । ୫୦ ।
ଅତି ରତିଲନସେ ପୁରୁଷ ଭୋଗା । ଏହି ମନାଶା ଚିର ହୁଅନ୍ତା
ନାଶା । ୫୧ । ଏହି ପ୍ରକାରେ ରତ ପୀରତିମାନ । ନେଲେ ବରବେ
ରସେ ଦମ୍ପତି ଦନ । ହନେ କାଶ୍ମୀରଦେଶନୃପତିମଣି । କହ

ବକର ଯୁବଯୁଗଳକୁ ଅଣି । ୫୩ । ପାଶେ ବସାଇଁ କହିଲେ ନର-ବର । କାର୍ଯ୍ୟବଶେ ବଦେଶେ ଗମନ କର । ୫୪ । କଙ୍କ-କନକ-ଭୂଷେ କୁମରମଣି । ସୀତ୍କାର କଲେ ଶିରେ ଯୋଡ଼ି ପାଣି ।୫୫। ମାଗି ମେଲଣି ଗଲ୍ଭି ବାହୁଡ଼ି ଘରେ । ଚନ୍ଦ୍ରା ଅନଳ ଲାଗିଲା ହୃଦ-ବରେ । ୫୬ । ନର ପୂର୍ବ ନେଶ ହେଲା ଅନଥନ । କାମଶରେ ମନ କଲା ଛିନ୍ନ ଛିନ୍ନ । ୫୭ । ବିଗ୍ରହନ୍ତ ବହି ବହିଲା ଦ ଦଣ୍ଡ । କେହି ସହିବ ପ୍ରିୟା କୁସୁମକାଣ୍ଡ । ୫୮। ଲବେ ସଙ୍ଗ ନ ଥିଲା ଯେ ଛନ୍ନୂ ଭିନ୍ନ । ଏବେ- ବଞ୍ଚିବ କେହି ବଚ୍ଛେଦେ ବନ । ୫୯ । ଏତେ ଭାଳ ପ୍ରିୟା ପାଶେ ପରବେଶ । ହେଲା ପଞ୍ଚମ ଛାନ୍ଦ ଏଠାରୁ ଶେଷ । ୬୦ । ଦରଥନ୍ ଦରବର ପଦ ଗୁଣି । ରସେ ପୁରୁଷୋ-ତ୍ତମ ନୃପଛ ଭଣି । ୬୧ ।

—୦ ❋ ୦—

ଷଷ୍ଠ ଛାନ୍ଦ ।

ରାଗ କେଦାର କାମୋଦୀ ।

ବସି ବସାଇ ଅଙ୍କେ ରାମାଙ୍କୁ ଅଣି । କହେ ପୁରୁଷ ଦେଇ ଚବୁକେ ପାଣି ଯେ । ଅରେ ରମଣି ନବତରୁଣୀରତ୍ନ । ଯିବ ବଦେଶ ନୃପ ଦେଲେ ଅଦେଶ ରେ । ୧ । କ ଉପାୟ କରବ ଶିଖିପଦେହା । ଅଣଅପ୍ରୂଚ୍ଛ ଦେଲେ ଅର୍ଜିଲି ଏହା ଗୋ । ବହୁ ବଡ଼ଦାରୁଣ ପ୍ରାଣବାନ୍ଧବ । ଦେଇ ଦଇ ନେଉଛୁ ଇନ୍ଦ୍ରପଦବୀ ଯେ । ୨ । ସ୍ୱପନ୍ନ ଧନ ପରି ହୋଇଲୁ ମୋତେ । ତୋ ବନୂ କାଶୀ ଦନ ନେବ କେମନ୍ତେ ରେ । ପଲକ ସୁଦ୍ଧା ଯାଉ ନ ଥିଲା ଯହିଁ । ଏବେ ଦୂରରେ ପ୍ରାଣ ରହିବ କେହି ଯେ । ୩ । ଯେବେ ଜୀବନ ଯିବ ନ ସହି ଦୁଃଖ । ଅଡ଼ିଛ ନ ଦେଖିବ ତୋର ଶ୍ରୀମୁଖ ଗୋ । ତୋ-ଦରଶନ ଅଶେ ରଖିବ ପ୍ରାଣ । ନ ବୋଲିବୁଟ ମୋତେ ଅତି ଦାରୁଣରେ । ୪ । ପଲଙ୍କେ ଶୋଇ ମୋତେ ଛାଡ଼ିଲେ ଭର୍ତ୍ତି ।

ଦେଇଥାଉ ଯେ ଉବେ ଉରଜ ଯୋଡ଼ିରେ । ଏବେ ଏକାନ୍ତେ
କେହୁ କେବୁ ଏ ଦଶା । କ ବସ୍ତୁପରେ ପଡ଼ୁଅଛୁ ଏ ଦଶା ଯେ ।୫
ନାହିଁ ନୃପଙ୍କୁ ପ୍ରତିଉତ୍ତର ପୁଣି । ଯଥା ସ୍ୱର୍ଗ ଯିବାକୁ ନାହିଁ ନିଶ୍ରେଣୀରେ ।
ଅଯତ୍ନେ ଥାଇ ମୁକ୍ତି ପାରେଁ କି ତୋଠେ । କେବଳ ଯାଉଅଛୁ
ଅଣଅଯତ୍ନେ ଗୋ । ୬ । କଶୋର ଯେତେ କୃପା ତୋର ମୋ-
ଠାରେ । ପାଶୋରବଙ୍କ ତାହା ଜୀବ ଥିବାରେ ଯେ । ମାନ କେମନ୍ତ
ଧନ ତା ଜାଣୁ କାହିଁ । ପ୍ରାଣେ ପଲଙ୍କୁ ଉଠୁ ମୋ ମୁଖ ଚୁମ୍ବି ଯେ ।୭
ନିଦ୍ରାଦ୍ୱରମେ ହେଲେ ସମାଦର । ମୋ ଅଙ୍ଗକୁ ଚରମ ନ କରୁ
ଥିଲ ରେ । ମୁଁ ସେହିରୂପେ ତୋର ସେବକ ମତ । ଯାବତ ପଦୁ
ପାଦେ ଶରଣାଗତ ଯେ । ୮ । ପ୍ରତିଚକ୍ଷୁ ଅନ୍ତରେ ଅକ୍ଷର ରହି ।
ନେତ୍ରକୁ ଗୋଚର ନ ହୁଅଇ ସହି ରେ । ସେହିପ୍ରକାରେ ମୋତେ
ସାରସମୂହେଁ । ବସ୍ତୁରେ ଦେଶେ ଦେଶେ ଦଶିବୁ ତୁହି ଯେ । ୯ । ଏତେ
ମାଗୁଣି କରୁ ମାଗୁଛୁ ତୋତେ । ଧିବ୍ୟତତ୍ତ୍ୱରୁ ନ ପାସୋରବୁ
ମୋତେ ଯେ । ହାଧ ରହସ୍ୟ ବେଶ ଶଯ୍ୟାକାଳେ । ତୋ ମନେ
ପଡ଼ୁଥିବ ମୁଁ ବେଳେ ବେଳେ ଯେ । ୧୦ । କହିଲ
କଥା ସିନା ବୃସେ ନବୀନା । ତୁହି ଯଉବୁ ଧୈର୍ଯ୍ୟ କେହି ମୋ-
ହନା ଯେ । ଅହା ଯେଉଁ ପ୍ରଶନ ଲାବଣ୍ୟମୁଖ । ଝୁଲରେ
କନା କରେ ଶୀତମୟୂଖ ଯେ । ୧୧ । ନୟନ-ସରୁଁ ଝର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ
ନୀର । ଅଞ୍ଜନ ସେତୁ ଭଙ୍ଗିଦେବ ଏଥର ଯେ । ଧୋଇ ହୋଇ
ସେ ମୁଖ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଯିବ । ଶୁଷ୍କ ହୋଇ ବ ବାସସ୍ଥାନେ ରହିବ ଯେ-
। ୧୨ । ଶିରୀଷପୁଷ୍ପ ସମ କୋମଳ ପିଣ୍ଡ । କେହି ସହିବ ଫୁଲକୋ-
ଦଣ୍ଡ କାଣ୍ଡ । ମୋ ହୃଦକନ୍ତୁ ଅନେ ନ ଶୋଉ ଲବେ । ଏବେ କ
ନିଦ୍ରା ଦେବ ପଦ୍ମପଲ୍ଲବେ ଯେ । ୧୩ । ମୋ ପରୁ କେ ଜାଣିବ
ତୋର ମାନସ । କାହାକୁ ଗୃହିଁ ଜାତ କରବୁ ଦାସ ଯେ । ଭାଙ୍ଗି-
ଜୁଡ଼ା କେ ଶିରେ ସାଜିବ ବେଣୀ । କେ ଖଞ୍ଜିବ ନାସାରେ ମୋତି-

ବସଣୀ ଯେ । ୧୪ । କେ ଲେଖିବ ଚଷକ ଭାଲେ ବେଣୀମାଙ୍କି ।
ବେଶ ଶେଷେ ଚକ୍ଷେ ଦେବ ତାମ୍ବୂଳ ଭାଙ୍ଗି ରେ । ରସରଙ୍ଗିନ
ଯୋଗରଙ୍ଗିନ ବାଳା । କେ ତୋ ଚରଣ ଧର ଖଞ୍ଜିବ ବଳା
ଗୋ । ୧୫ । ଏବେ ସ୍ମରୁଁ ଗୁଣ୍ଠୁଁ ଗୁଣ୍ଠୁଁ ତୋ ମୁଖ । ଗଲେ ଜୀବ
ଲଭନ୍ତି ପରମସୁଖ ଯେ । ନୁହନ୍ତା ଚିହ୍ନ ଜନା ନାସ୍ତିଳକ । ପ୍ରିୟାକୁ
ଖଣ୍ଡି ଗଲା କୋଳି ରସିକ ଯେ । ୧୬ । ଏହୁ କଣ୍ଠର ମୋର
ଉଚଳା ଢଳ । ଦଣ୍ଡେ କାନ୍ଦଣା ପାଶୁଁ କୋହଳ ଭାନ୍ଧ ଯେ ।
ଆପଣା-ସୁକଣ୍ଠର ନୋଦେଲ ସଢ । ଜାଣିଲି ସବୁ ଏବେ ଥାଉ
ଆୟୁଷ ଯେ । ୧୮ । ସେହୁ କ କାମେ ଅନୁଭବୀ ନୁହଇ । ଜାଣି
ଜାଣୁ ଏ ଦଣ୍ଡ କପାଁ ବଧଇ ଯେ । ଏଣୁକରି ଜାଣିଲି କୁନ୍ଦରଦନା ।
ପର କାହୁଁ ଜାଣିବ ପରବେଦନା ଯେ । ୧୮ । ଅଛହୁଁ ଚନ୍ଦ୍ରା
ଜାତ ନ କର ମନ । କରୁଥିବୁ ଯଥାବେଳେ ଭୋଜନ ଯେ ।
ଯେତେଦୂରେ ମୁଁ ଥିଲେ ତୋ କଣାଦାୟ । ଅସିବ ନିକଟରେ
ନ ଧର ଦୋଷ ଯେ । ୧୯ । ଏତେ କହି ଚୁମ୍ବନ ଦେଇ
ମୁଖରେ । ରସିକ ଆଲିଙ୍ଗନ କଲା ଖରେ ଯେ । ଥିବାଟି ମନେ
ପୁଣି ଏତେ ଭାଷିଲା । ଯାଉଛି ବୋଲି ପଛୁ ଚାହିଁ ପସିଲା ଯେ ।୨୦।
ଯେଉଁଠାରୁ ଅଦୃଶ ପ୍ରିୟାଣୀମୁଖ । ଅସିଲା ପିଠିକର ନିଭିଲା
ଦୁଃଖ ସେ । ଅବେହୁ ଅସ୍ତ ସଙ୍ଗ ଯେନି ସ୍ୱଜନ । କାର୍ଯ୍ୟବଶେ
କଦେଶେ କଲା ଗମନ ଯେ । ୨୧ । ଯନ୍ତୁଁ ଅଦୃଶ୍ୟ ପୁଂସ
ହେଲା ସମାରେ । ପଡ଼ିଲା ଶୋକପଙ୍କ ଧୈର୍ଯ୍ୟଭୂଧରେ ଯେ ।
ହା ନାଥ ବୋଲି ହାତ ହୃଦରେ ମାରି । ପଡ଼ି ଛଟକେ ଗଡ଼ିଲା ଅବ-
ନୀଶେଶ୍ୱ ଯେ । ୨୨ । ଦେଖି କାଛରେ ଅଳୀ ଢୋଳ ସତ୍ୱରେ ।
ଶାମୁଖେ ସିଞ୍ଚି ନୀର ବସିଲେ ଧୀରେ ଯେ । ସେହନୁ ନୀରପୁର
କ୍ଷୋଭିଲା ନେତ୍ର । ମୀନକେତନ କଲା ଧୀନ୍ଧୁ ସୁଗାତ୍ର ଯେ । ୨୩ ।
ଧରସ୍ତନାକୁ ହାର ହୋଇଲା ଭାର । ଗଣ୍ଡେ କବାସ କଲା କମଳ-

କର ଯେ । ହର ହର ସ୍ୱମରେ ସ୍ମାରୁଚନ । ଜୟ ଜୟ ହୋଇଲା ଲୋଚନେ ସ୍ତୁଳ ନଯେ । ୨୪ । ଚେତଣ କୁମରବର ରହି ବଦେଶେ । ବଲ୍ଲଭାଙ୍କବେ ଭାବେ ଜଣୀ ଦବସେ ଯେ । ଡ କରୁଥିବ ମୋର ବମ୍ଭୀନେ ଥଳ । ସରୁ ନ ଥିବ ପର ରଚନା ଦଣ ଯେ । ୨୫ । ଏରୂପେ ଯେତେ ଭାବ ଭାବଇ ଚତ୍ । ଅନ ସ୍ଥନରେ ସବୁ ହୋଇବ ଖ୍ୟାତ ଯେ । ଶୁଣି ପଣ୍ଡିତେ ଏଥେଁ ନ ଧର- ଦୋଷ । ରସ ଯୋଜଣ ପଦ ହେଲା ସରସ ଯେ । ୨୬ । ବଳ୍ଚେଦ- ମନ ଦଣ୍ଡ ଧଣ୍ଡକେ -ଯାହା । ଦଣ୍ଡକାବନବାସୀ ଜାଣନ୍ତି ତାହା ଯେ । ସେ ପଦ- ଚଳୀପଦ ମାନସେ ଗୁଣି । ବଘେଲକୁଳ-ଈଶ ନାକାଛା ଭଣି ଯେ । ୨୭ ।

ରାଗ କନଡ଼ା ।

ନୂଆ ସାଧୁ ସ୍ୱର ମୁଦଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଭାବ କ ପ୍ରକାଶ ହୋଇଲା । ନଭମଣ୍ଡଳରେ ପୋଷ୍ଟି ରହିଲା । ସ୍ୱଚ୍ଛପଦ ଆସପଦ କର ସବ ବରହ-ଖେଦ ବହିଲ । ସେ ଜଳଦ । ଯେନ କେତ୍ରେ ଛା କଳଷ୍ଟ ବଢ଼ାଇ । ଯେତେନ ଶକ୍ରକୋଦଣ୍ଡକୁ ଛଡ଼ାଇ । ନୀରଧାର ଛଳେ ଶର ବରଷେନ ପ୍ରଭାକରଙ୍କୁ ଯୋଡ଼ାଇ । ସେ ଜଳଦ । ୧ । ପର-ବାସ ହୋଇ ବଶେଷ ଦଇନ ଧରଣୀଧରମାନଙ୍କରେ । ଏଥି ଚଳ-ଥିବ ଏମାନଙ୍କରେ । ଅଗ ଅଗ୍ନି କ ନଗରୁଁ ଜାଣି ଖୋଜବାରେ କ ଛନ୍ଦି ବନ୍ଧରେ । ସେ ଜଳଦ । ମିତ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର କ ଦେଶେ ନ ଦଶାଇ । ସ୍ନେହାଳଙ୍କନେ କ ଛନ୍ନ ମିଶାଇ । ପରବାସେ ଥିଲେ ଜନକୁ ମନ୍ତ୍ରିଙ୍କ ସ୍ୱବାସିକ ହୁଲୁସାଇ । ସେ ଜଳଦ । ୨ । କୃପାଣ ଧନ କ କରେ ସ୍ନେମଙ୍କଳ ବଦ୍ୟୁଲଘା କ ଘା ଝୁଟଇ । କରେ ସମସ୍ତ ପଲକ ଅଟକ । ତ୍ରିଦଶଗଣ ଦମ୍ଭ ହତ କାରଣ ସଙ୍କଟପଦ ପ୍ରକଟଙ୍କ । ସେ ଜଳଦ ଭେକ ବନ୍ଧର କରଇ ବନ୍ଧନ । କାଳକଣ୍ଠଙ୍କ ଦୁଇକୁ ବାଦର ।

କରୁଇଁ ଅନ୍ତରୁଁ ଯୋଗିହୃଦପଙ୍କ ଭୃଙ୍ଗ ଏ ପ୍ରତିବାଦିତ ସେ
ଜଳଦ ।୩। ଗର୍ଜ୍ଜନରେ କମ୍ପ ଯାଉଛି ତର୍ଜ୍ଜନ ଭୟେ କି
ପ୍ରସ୍ତର ହୋଇଲେ । ଜାଣି ସେହି ପ୍ରକାରକୁ ବହିଲେ । କାତର-
ବନକୁ ନିରନ୍ତର ବୃଷ୍ଟି କର କାନ୍ତକୁ କହିଲେ । ସେ କୋବିଦ ।
ଯହିଁ ଉପରେ କୁଳିଶ ପ୍ରହାର । ଶୁଣି ଭୟେ କୋହିବଟି ବାହାର ।
ନାଗଚରଣ ନାଟରେ ଧରିଇଲା ଉଚ୍ଛିତ ଏକା ବହାର । ସେ
ଜଳଦ ।୪। କଟୋଗୀରେ କର୍ପା ଭରସା ବହଇ ସେ ଯେଣୁ
ବୋଲେ ଶିବ ଶିବ । ନଟେ୍ଟ ସଂଯୋଗି ନୋହିଲେ ନାଶିବ । ନଦୀ-
ରେ ତରଣୀ ଗଭାଗଡେ କମ୍ପ ଏରୂପେ କୂଳେ ଲାଗିବ । ସେ ବ-
ରଷ୍ମୀ । ସେ ସେ ଶିଳନ୍ଧ୍ର ଛତ୍ରକୁ ଧରାଇ । ଧରଣୀରେ ପୁରସ୍କାର
କରାଇ । ତ୍ରିପୁରଜିତ-ପଦକୁ ସାର୍ଥ କରି ଅଣାଇଲା ଅବା ଛଡ଼ାଇ ।
ସେ ଜଳଦ ।୫। ବରଦପଦ କେତେ ଏଣେ ଦେଖାଇ ଉନ୍ମତ୍ତ କରି
ତାହାକୁ । ଅନ୍ୟ ନ କରିବ କାହା କାହାକୁ । ଦକ୍ଷିଣନାୟକ ପ୍ରାଏ
ବଢ଼ାଇବ ବନ୍ଧୁ ଯୋଷା ସ୍ୱସ୍ତ୍ରୀହାକୁ । ସେ ବରଷ୍ମୀ । ଚାପୀ ଦେହ
ଭ୍ରମ ବକଛାପରେ । ଗଙ୍ଗା ଛଡ଼ାଇ ଅଣି କି କୋପରେ । ବଳା-
କଳୀ ଛଳେ ଶୃଙ୍ଖଳ ବଳି ଏ ଉପମା ସମ୍ପଦରେ । ହେ
କୋବିଦେ ।୬। ଏହି କାମନା କଳ୍ପିଗଲା ମନରେ ବିଦେଶେ
ଯେତେ ଥିଲେ ରହି । କାମ ତମ ମାଯ୍ୟକୁ କବା ବହି । ଯେବେ ଏ
ନୋହି ଦବସ ଗଲ୍ପ କାହିଁ ବିରସେ ହୋଇଲେ ବହି । ସେ ମନ୍ଦରେ
ଥିଲେ ଏ କାଳେରେ ପ୍ରାଣବଲ୍ଲଭୀ । ଥାନ୍ତି ରସକୁ ଅସର ମୁଁ
ଲଭି । ଏବେ କେମନ୍ତେ ବଞ୍ଚିବ କାଳ ହେଲା ହୋଏ ଏ ସେନି
କଡ଼ାଖି । ହେ ସଙ୍ଗାତ ।୭। କେତେ କେତକ ବକୋଷ ଗୃହିଁ
ହେଲେ ଉଗ୍ର ଯହିଁ ପାଶେ ବନ୍ଧେଜ । ଚିତ୍ରେ ଏହି ମଦଭାଯ୍ୟ
ନୃପୁଜେ । ଅମ୍ଭ ମାରଣକୁ ମାର କୁନ୍ତ ସାଜି ବସାଇବାରେ କି ମନ୍ତ୍ରେ ।
ହେ ଦଇବ । ଅଧି ନ ମାରୁ ହୋଇ ସେ ସଦ୍ୱେଷ । ଅମ୍ଭେ ଛଡ଼ି

ଯାଉଥିବା ପ୍ରବାସ । ଏ ବର୍ଷର କର ବରଷାରେ ଛନ୍ତି ଛନ୍ତି ସ୍ୱଭାବେ ପ୍ରବେଶ । ସେ ରସିକେ ।୮। ପୂର୍ବୁଁ ବାହାରୁଥିଲେ ଯେତେ ପୁରୁଷ ମାନଙ୍କ ଫେରିବା ଅନାଇଁ । ତାଙ୍କୁ ଏ ଭାବନା କେଳି ମନାଇଁ । ଫେରିବ ଅମ୍ଭ ହୃଦରେ ପୂର୍ଣ୍ଣଶରପନ୍ତି ଏହି ମତ ହୋଇ । ହେ ଦଇବ । ଏହି କାଳେ ମୀପେ ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ଇ । ଡରେ ଗୃହିଁଲେ ନିଜ ଅପଘନ । ରୋମାଞ୍ଚ ଦେଖି ଭାବିଲେ ଫେରିଲାନ ବାହୁଡ଼ି ଆସେ ସଦନ । ସେ ରସିକେ ।୯। ବିଦେଶେ ଥିଲା ଜନ ଗଳି ନାହିଁ ଏ ଦୁର୍ଦ୍ଦିନ ଦିନ ଦରଶନେ । ଏହି ଭାବନା କରୁଥିଲେ ମନେ ଶୃଙ୍ଗାର ରସ ମୂର୍ତ୍ତିବନ୍ତ ହେବାରେ ଭଙ୍ଗ ନ କର ମଦନେ । ହେ ଦଇବ । କର୍ପା କାମୁକ ହୋଇଲେ ପ୍ରବାସୀ । ଗୃହିଁ ଚଳିରେ ସେ ହେବାର ଅଧି । କେତେ ଦୂରଥିଲାଙ୍କଲେ ଧୋଇ ପାଦ ପୁରେ ନେଲା ହୋଇ ତୋଷୀ । ସେ ରସିକ ।୧୦। ଏ ରୁତୁ ଗୃହିଁ କୁମାର ମାରଫୁଲଶରେ ହୋଇ ଅଛକାତର । ପ୍ରିୟାଭାବ ସ୍ମରଣ ଚତୁର । ନିରଖେ ମୀର ଛେଳିଲେ ନେଇ ବେନ ଅଧର କାଶୀ-ବାସର । ହେ ଦଇବ । ବୋଲେ ହା ରସାଭୂଷା ରସାଳସା । ଶଶିହାସେ ପିକଭାଷେ ସୁଦୃଶା । ଯୋଗଭଙ୍ଗି ଯୋଗ ନୋହିବା କାଳକୁ କାହିଁ ଥିଲା ଏ ବରଷା । ହେ ଦଇବ ।୧୧। ଏହି ଘଡ଼ଘଡ଼ି ଶୁଣି ମତେ ଛଡ଼ି ଅଙ୍ଗେ ଜଡ଼ି ରହେ ସୁତନୁ । କର୍ପାଇ ଯେ ମଦନମଦେ ଜାନୁ । ବିଦ୍ୟୁତ ଝଟକିଲେ ବୁଜଇ ନୟନ ମୁଚ୍ଛିବ କେମନ୍ତେ ମନୁ । ହେ ଦଇବ । ଦିନେ ଦିନେ ବେଶଶେଷେ ଆସଇ । ଆସ ବସ ଅଙ୍କେ ବୋଲୁ ହସଇ । ଭେକ ଭକ ରବ ଶୁଣି ଛରଛରେ କାଛରେ କୋଳେ ପଶଇ । ହେ ଦଇବ ।୧୨। ଶୋଭା-ବିନ୍ଦୁ ଦିନେ ଲୁଭ ହୋଇଥିଲା ପଲ୍ଲରେ ମିଳନ୍ତି ତା ଯୋଗେ । ନୀବୀବନ୍ଧେ କର ଦେଲି ସରାଗେ । ପାଲଟି ହେମାଙ୍ଗି ଏ ଭଙ୍ଗୀକି ଛାଡ଼ ବୋଲି ମିଶିଗଲା ଅଙ୍ଗେ । ହେ ଦଇବ । ଅଙ୍କେ

ବସାଇଁ ଦଅନ୍ତେ ଚୁମ୍ବନ । ଅଧୃ କର ନ ରଖିଲା ଅଳନ । ଆଲିଙ୍ଗନା
ବୋଲି ଥରକେଛ ଭଲେ ଖସି ବସିଲା ଜୀବନ । ହେ ଦଇବ ॥
ଅଭିମାନ ସୁଖଦାୟିନୀର କର୍ଣ୍ଣ ପାଖକୁ ମୁଖ ଦେଲେ ଅଣି । ଭୁନ ଭର
କହିବ ବୋଲି ପୁଣି । ସଢପଗ୍ର ମଣୀ ଦେଖାନ୍ତେ ଶ୍ରବଣ ଗଣ୍ଡେ ଚୁମ୍ବିଲ
ସେ କ୍ଷଣି । ହେ ଦଇବ ! ବୋଇଲ ଯେ ହୃଦେ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରୁଣା ।
ମୋରଠାରେ ତୋର ଶୁଭଲକ୍ଷଣା । ଜୁ ଦଅ ମୋ ମୁଖେ ବୋଲୁଁ
ଲାଜ ଲାଜ ହୋଇ ସେ ସାରସେକ୍ଷଣା । ହେ ଦଇବ । ୧୪ ।
ଘୂଞ୍ଚି ଯାଇ ପାଶୁଁ ପାଞ୍ଚ କ ମନରେ କାଞ୍ଚୀଶୋଭି ଭୂରୁ ଚଳାଇଁ ।
ବାଳାମଣି କେଉଁଠି ତୋଳା ଖେଳାଇ । ଧରିବ ବୋଲି ବଢ଼ାନ୍ତେ
କର ଫୁଟିର ପଶିଲା ଯାଇ ପଳାଇଁ । ହେ ଦଇବ । ଦଣ୍ଡିଗଲାଣି
ଅଙ୍ଗ କେତେ ଝୁଲ । ଘନେ ଖେଳମଳା ପଶ୍ଚି ବଢଲା । ପବନେ
ଛବଳେ କଳକୁଳ ହେମଲଘା ଗଲା ଅବା ଚଳ । ହେ ଦଇବ ।୧୫
ପଛେ ପଛେ ଯାଇ ପୁଇଲେ ଭିଡିଲେ ମିଳନ୍ତେ କନକଗଉସ୍ତ ।
ହାସ ପଲ୍ଲବଅଧରେ ନ ଧର । ତାହିଁ ଥିଲ ବ ବୋଲି ଯେ
ପଶ୍ଚିଉଲ ନ ଛାଡିଲ । ଦସ୍ତ କର । ହେ ଦଇବ । ବୋଇଲ ରେ
ନୂତନରସଗୁଲ୍ମ । ଆଜ ହୁଅନ୍ତି ଯୁବା ଇନ୍ଦ୍ର ତଳ । କେଉଁ କଥା
କହ ବୋଲି ମଥା ଗୃଳ ନ୍ଦରକୁ ପଡ଼ିଲା ଛଳ । ୧୬ । ଦନେ
କରକରଦନା କର ଧର ବୋଇଲି ଅରେ ରସବନ୍ଧ । ଆଜ
କବରୁ କପଟଭରତ । ସେ ବୋଲୁଛି ତା ନ ଜାଣଇ ମୁଁ ତ
ବୋଇଲା ଶ୍ରୀମୁଖ ପୋଡି । ହେ ଦଇବ । ମୁଁ ବୋଇଲି ରେ
ପ୍ରେମରସଦାୟିନୀ । ଏଡ଼େ କୃପଣ ହେଉଛ ଛପାଇ । ଦର୍ପଣମୁଖୀ
ବୋଇଲା ଭୁଲେ ବୋଲି ଦେବ ପ୍ରସାଦ ନିଜାଇଁ । ହେ ଦଇବ ।୧୭।
ହୋଇଥିଲେ ରଭୁସମସ୍ତୁ ଧ୍ୱରିଲୁ ଭ ଯାଇ ଯେ ଏକ ସଦନେ ।
ବସିଥାଇ ଦୃଷ୍ଟି ହୋଇ ମଦନେ । ବଡ଼ ହୃଡ଼ ହେଲା ଯାହାର ଏ
କଥା ବର୍ଣ୍ଣିବ କରଇ ମନେ । ହେ ଦଇବ । ମଉକ୍ଲାଣ୍ଡିନୀ

ବୋଲୁଥାଇ ମତେ । ଏତେକେଉ ବ୍ୟଥିତ ହୋଇ ଏବେ । ସଇ
କହ ଯୁବା ଯୁବତୀବଚ୍ଛେଦେ ବଞ୍ଚନ୍ତି ପୁଣି କେମନ୍ତେ ହେ
ଦଇବ । ୧୮ । ସ୍ୱପ୍ନଦନ ଶେଷେ ସ୍ନାନ ସାରୁ ମୋର ପାଶକୁ ଆସେ
ପ୍ରାଣମିତ । ପିନ୍ଧିଥାଇ ସେ ବସନ ଲୋହିତ ସଖୀର ସେ ଶୋଭା
ଦେଖିଲେ ମୋହିତ ହୋଇବେ ନୀଳଲୋହିତ । ହେ ଦଇବ ।
ପିଠି ଉପରେ କେଶ ଥାଇ ଲୋଟି । ଅଗ୍ରଭାଗରେ ଛଡ଼ି ଥାଇ ଗଣ୍ଠି ।
ସିନ୍ଦୂରଗୁଣ୍ଡି ମଣ୍ଡିଥାଇ ଲଲାଟେ ଯେହ୍ନେ ସେ ଚନ୍ଦନଗ୍ରାଣ୍ଠୀ । ହେ-
ଦଇବ । ୧୯ । ବରବର୍ଣ୍ଣିନୀଯୋଗେ ବରବର୍ଣ୍ଣିନୀ-ଶୋଭା ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ
କେତେ ଶୋଭା । ପକ୍ୱତୁନ୍ଦ ଉପାଣ୍ଡେହେମ ପଦ୍ମ । ଲାଞ୍ଛି ବସ୍ତ୍ରାନେ
ଯେହ୍ନଥାଇ କଜ୍ଜ୍ୱଳ କଞ୍ଜଳଯୁଗେ ସୁଧୀରା । ହେ ଦଇବ । ରସେ
ରସି ଥସି ମୋ ପାଶେ ବସେ । ତୁମ୍ଭ ମାଗିଲେ ମୁ ପ୍ରେମଲାଳସେ ।
ଯାଉଛୁ ପାଶୋର ଉକର ଦେବଟି ବୋଲି ମନ ମନ ହସେ । ହେ
ଦଇବ । ୨୦ । ଏକେତ କେତେ ଭାବ ଦେଉଛୁ ଏରୂପେ ଜୀବ
ଥିଲେ ତ ମନ ଯିବ । ଜୀବବନ୍ଧୁ ତ ଅନ୍ତ ଜୀବେ ଥିବ । ଜୀବନଞ୍ଜ-
ମୁଖୀ ହୋଇ ମହାଦୁଃଖୀ ଶୋକସାଗରେ ମଜ୍ଜିବ ହେ । ଦଇବ । ହନୁଦନୁ
ଯେ ବୃଦ୍ଧି ଦେବ ତାପ । କଞ୍ଜନଯୁଗେ ପୂରଥିବ ଆପ । ମହାରଞ୍ଜ-
ନବରନ ବେଣୀବର୍ଣ୍ଣ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଥିବ ଲୋପ । ହେ ଦଇବ । ୨୧
ସେ ମୋହନୀ ଭାବୁ ଭାବୁ ଏହିରୂପେ କ୍ଷଣେ କ୍ଷଣେ ମୋହ ଚେତନା ।
ସଖୀ ପ୍ରବୋଧି କରନ୍ତି ଶାନ୍ତ୍ୱନା । ରଘୁବରହି ବରହୀ ସୀତା ଭଳେ
ପୁଣିତ ହେଲା ବେଦନା । ହେ ସଙ୍ଗାତ । ଶୁଣି କଲା ସେ ସୀତା
ରାମ ଧ୍ୟାନ । ଯେହ୍ନେ ଜନକ-ତୋଷବର୍ଦ୍ଧନ । ପୁରୁଷୋତ୍ତମ-
ମାନଧାତା ନୃପତି ଏ ଗାନ କଲେ ରଚନ । ହେ ସୁଜନେ । ୨୨ ।

ରାଗ ବଙ୍ଗଳାଶ୍ରୀ ।

ତପି ଏକାନ୍ତରେ ପୁଁସ ନବରନ୍ତରେ ପ୍ରିୟାକୁ ଚିନ୍ତିରେ ଗୁଣି ।
ମଦନବାଣରେ ଅତି ଆରତରେ ବୋଲଇ ଅହୋ ରମଣି । ମାରଦ-

କେଶୀ ଶରଦଚନ୍ଦ୍ରମୁଖୀ ଦ୍ୱିରଦଗଛ ନଗାନା । ସେ ମନ୍ଦହାସିନୀ ପିୟୂଷଭାଷିଣୀ କଣ୍ଠେ କେହି ମୋ ହଜା । ୧ । କଷା ହୋଇଥିବ କଗାରେ ନୟନ ଦଷାମଣ୍ଡଳୀର ମୋର । ଅରୁଣଅଧର ସରୁମଧମାଲୁ ଗରୁ ଦେଉଥିବ ଦାବ । ନୀର ବହୁ ଯାଇ ନାରକଜନସ୍ତନୁ ଜଳ ଢଳ ଦେବ ସ୍ତନ । ସ୍ମର-ଶରଦରେ ହର ଦର ବରବରନା ଛରବ ଧାନ । ୨ । କାକିବରନା ମନ ଦେଇଥିବ ଅନୁବରଛେ ମୋ- ଛହ୍ନି । ଘନକୁ ଅନାଇ ଶ୍ୱାସ ଛେଡୁଥିବ ଘନଘନ କର ସଖୀ । ଶୋଭାକୁବଲୟ ବଳୟ ପାଖରେ ତା ଛ ପଡଥିବ ଖେଣୀ । ମଦ୍ରେ- ମୁକୁନ୍ଦବଦନକୁ ଲକ୍ଷ ହୋଇବ ବାସରଶଣୀ । ୩ । କରକରନନ୍ଦନା କର ଦେଇଥିବ ଶଶିଖଣ୍ଡ ଗଣ୍ଡସ୍ଥଳେ । ଅଧରକମ୍ପକୁ କୁଧରକ୍ତଛଳା ଧରୁଥିବ ବେଳେବେଳେ । ଛଡ଼ିଛଗନ୍ଧୁଖୀ ପଡ଼ି ପଦ୍ମଦଳେ ଗଡ଼ି ଯାଉ- ଥିବ ସିନା । ଫଣୀ ମଣି ମଣିଭୂଷଣୀ ମୃଣାଳନାଳ ଦେବ ଛାଳ- ମାଳା । ୪ । ଅବଳା ନଗଢ଼ଭୃମୂ ଅଭ୍ର ବଳ। ରଖି ଛ ନ ଥିବ ପାଦେ । ସ୍ତବକସ୍ତନାବ ଚନ୍ଦନେ ହୋଇବ ପାବକ ଦରମ ଉଦେ । ବନ୍ଦୁ ମୋ ଶୋକସିନ୍ଧୁର ଭାସି ଯିବ ବାଯବ-ସିନ୍ଧୁରପରୁ । ମଧୁରବଚନା ବଧୂହାସୀ ଅଙ୍ଗେ ଥିବ କ ଗନ୍ଧମାଧୁରୀ । ୫ । ଫିଟୁ ଯାଇଥିବ ବେଣୀ ଯୁଡ଼ା ଯେ ବେଶ ଅନାଦର ଧେନ । ଅଳକା କଢ଼ି ଲଲାଟେ ଥିଲେ ପଡ଼ି ଢ ଦଶୁଥିବ ମୋ ଧନୀ । ଚନ୍ଦ୍ରାଭାନନରୁ ଚନ୍ଦ୍ରା ନ ଘେନବ ସିନ୍ଧାଛଉଶ୍ରୋଣୀ ଯୋଷା । କଳାବତୀର ମୋ କଳାକଳାପୀନ ଦେବ ଉଳଫୁଲନାସା । ୬ । ଛାମନ୍ତେ ସୁଖମେ ଦେଖିବ କ ଆଉ ନୟନ ବନ୍ଧୁରେ ଚନ୍ଦ୍ରେ । ମଦନାର-ନାଗ ଅପସଖା ସର କଣ୍ଠରୁ ଅବା ହେମନ୍ତେ । କଛଦେ କଛଦେ ଭୂଳନା କଢ଼ିବା ଲଳନାମଙ୍ଗଳୁ ନଦ । ବଧି ଯାହାକୁ ନର୍ମିଣି ବୁଦ୍ଧିବଳେ ରଖିଛୁ ନନ୍ଦପିଣ୍ଡେ । ୭ । ରୂପବତୀଶୋଭା ବାଚବ ଦେଖିଲେ ମଦ କ ଅଙ୍ଗେ ରହିବ । ଭାଷକୁ ଶୁଣିଲେ ଦାସ ହେବା ବାଞ୍ଛ

ଅବଶ୍ୟ କରିବେ ଶିବ । ଦଶେ ଦଶେ ଉନ୍ମାଦ ପ୍ରାଏ ଦଶେ
ସାରସ୍ୱତଜ୍ଞ ସୁମୁଖୀ । କଷ୍ଟେ ପ୍ରାଣ ଥିଲେ ଜୀବନେ ଅଛି ମୁ ଘାରେସାର
ପାରବ କେହି । କାରଣଗମନାର ମୁହିଁ ଅଟଇଁ ଚରଣଶରଣ ଜନ ।
ଅରୁଣଅଧରା ପାଶେ ଏବେ ହେଲା ଦାରୁଣ ଦଇବ ଭିନ୍ନ । ଛଳ ଥାଇ
ମୁଖ କଥା କହିବା ବେଳେ ଯଥା କଞ୍ଜମନ୍ଦହାସେ । ତୁଳନା ସେ ଭାଷା-
ସଙ୍ଗତେ କରିବା କଳକଣ୍ଠ କଳ କେତେ । ୯ । ଯଉତମୋହିନୀ
ମୋ ଗତ କଲାବେଳେ ରତି କେ ନ ଗଣେଁ କଥା । ବିକାଶ ହାଶ
ପିୟୂଷର ନୋହିବେ ଲେଶ ହାସପଙ୍କେ ମଧୁ । ଫୁଲ୍ଲ ଥିଲେ ପୋଣା
ତଳ ତମୋଭଗୁଣା ବଣା କରୁଥାଇ ମୋତେ । ବାଳା ଡୋଳାଖେଳା
ଯତ୍ନେ ଭୃଙ୍ଗଲୀଳା ଲକ୍ଷ କରିବା କେମନ୍ତେ । ୧୦ । ସୁମର ଦନକ ଦନକ
ଭାବକୁ ନ ମନ୍ଦ ଅଛି ମୁ ଜୀବେ । କାରଣ ଏଣିକ ହୋଇବ ଦାରୁଣ
ବୋଲି ରସିକେ କହିବେ । ଦନେ ନଶାରେ ଶୋଇଥିଲି ପଲଙ୍କେ
କର ବନ୍ଧୁକୁ ଅଶ୍ଳେଷ । ମଦନଶରକୁଳସେ ହୋଇଗଲା ମୋର
ନଦ୍ରାଜିତ ନାଶ । ୧୧ । ପ୍ରଧାପପ୍ରାସାଦେ ଶୋଭାଙ୍ଗିର ନିଦ୍ରାଭଙ୍ଗୀ
କରନ୍ତି ଦର୍ଶନ । ଶିଶୁପିନ୍ଧମଧ୍ୟ ଶ୍ରୀମୁଖ ସେକାଳେ ଦଶୁଥିଲା କ
ପ୍ରଯନ୍ନ । ବାମନେତ୍ରନାର ବାମକରପରେ ଲପନ ଏମନ୍ତ ଦଶି ।
ନବକରଦରେ ନବପଲ୍ଲବରେ ଶୟନ କଲା କ ଶଶୀ । ୧୨ ।
ଷାପରଶେ କଳଙ୍କଫୁଲ ନନ୍ଦ ଫୁଲୁଥିଲା ଗୃରୁନାସା । ନୟନ-
ମୁଦ୍ରିତରକ୍ତକ ଅନାଇଁ କରକ କଲ ପ୍ରଶଂସା । ଯନ୍ତ ନ ପାର
ଧଇର୍ଯ୍ୟ ସୁଅଧରାପଙ୍କେ ଅରମ୍ଭନ୍ତେ ରତି । କାମିନୀ କନ୍ଧବଧି
ଯାଏ ହୋଇଥିଲା ସେ ସୁଧୀରଗତି । ୧୩ । ଚେତି ଚମକ ଜାକ ଜାନି
ବୋଇଲା ଏକ ଅଛ ପରମାଦ । ଏ ବଡ଼ ଭଙ୍ଗୀ ଶିଖିଲ କାହିଁ
ଏବେ ଗାଢ଼ ଲାଗୁଅଛି ନଦ । ଅବ ମୁନେନ ଅନଙ୍ଗନ ଦାନ କର
ବୋଲୁଁ ମୁମୂର୍ଷୁ କି । ନୋହିବ କାହିଁକି ବୋଲ ଅପଧନ କମ୍ପନ
କଲା ଛନ୍ତି କି । ୧୪ । ମାରକଟେନାରୀର ଜିରଜରେ ମୁ ସେ କରଜ

ପିଉ ଭଉଜନ । ହସି ହସି କର ଭାଷିଲା ଏ ଭାଷ ଇସି ଇସି ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ
ଚଳୁଥିଲା ଭୂରୂକମାଣ ସେକାଳେ ଖେଳୁଥିଲା କଙ୍କେ ତୋଳା ।
ବଳାନାଦେ ପଳା ବୋଲଇ କାମକୁ ଉରୁବର୍ତ୍ତୁଳା ଅବଳା । ୧୫
ରୁଧିରଉରଜା ଅଧରପାନରୁ ଅଧର ପିୟୂଷ ମଣି । ଯୁବାଇନ୍ଦ୍ରପଦ
ଦେଉଥିଲା ପଦତଳେ ଅଣି ବାଳାମଣି । କରଭର ଦେଇ ଦର-
ହାସୀ କ ମୁଁ ଉରପରେ ଅଣୁ ଧୀରେ । ଗମଗମନେତ୍ରୀ ହେମକଳସ-
ଗାଢ଼ୀ ସେ କାମଅନାଯୃତ୍ତରେ । ୧୬ । ଅରମ୍ଭ କଲା ବପସ୍ୱାଛ
ଛ୍ୱରଛ ଦମ୍ଭ ହାନ ପ୍ରାଣଧନ । ଦେବଷିସ୍ୱ ଅଣି ଗିତଶମୋହନା
ମୋ-ନେଶକୁ କଲ ଦାନ । ଇନ୍ଦୁବେଦେ ସୁଧାବନ୍ଦୁ ପ୍ରାଏ ମୁଖୁଁ
ସ୍ୱେଦ ହୋଇଲା ବାହାର । ଏଣୀନୟନାର ସେ କ୍ଷଣି ଜାତଲା ବେଣୀ
ନାସାମଣି ହାର । କଳାନିଧି-ବଳା ନୂପୁର ଝୁଣ୍ଟିଆ ଟେଳା କେତେ
ଛୁଟିଲା । ସଦାପ୍ରସନ୍ନାର ରସନା ଅନ୍ତରେ ରସନା ବୋଲି ରଟିଲା ।
ଅରେ ଅଟେ ନାଟେ ବୋଲଇ ହେଲା ଯେ ଧୀରେ ରହ ପ୍ରାଣନିଧି ।
ବେଳେ ବେଳେ ଭଉଁ ଖୋଳେ ଅଙ୍ଗେ ଛଡ଼ି ଧରେ ବେଟେ ଶାସ୍ତ୍ର
ଛାଡ଼ । ସେଭାବ ଭାବ ନ ପଡ଼େ ଶିରେ ପଡ଼ ବ ଭାଗ୍ୟହୀନ ମୁଁ
ହେଲି । କାଣୁ କାଣୁ କାଣୁମଣୀଙ୍କ ଘଡ଼ି ଉ ସ୍ମାଣୁପାଶରେ ଦେଲି ।
ଥିଲେ ଜୀବ ମନୁ ଏ ଭାବ କ ଯିବ ହନେ ମନେ ଭ ବସୁଛ ।
ଯମ୍ଭଭିଲା ମତେ ମଦଭଗମନା ମାନ କରନ୍ତୁ କାକର । ୧୯ ।
ଭତ୍ତିଚିଶକୁ ମୁଁ ଚଷଇ ଦେଖାନ୍ତେ ରଦ୍ଧକୁଶଳା ଶୁଣିଲା ।
ମୋ ଅନନ୍ତ ବୋଲି ଡାକିଲା ଅନନ୍ଦ ଅନନ୍ଦଦାୟିନୀ ବାଳା ।
ଶିଖିବୃନ୍ଦ କନ୍ଦୁ ବୋଲନ୍ତେ ସେ ବଧୂହାସ ମୁଖୁଁ କଲ ଜାତ ।
ବୋଇଲା ନନ୍ଦୁ ଯେ ନାମ ପାସୋରିଲ କାମରବ ଜବ ସତ । ୨୦ ।
ଦଣ୍ଡ ଦଣ୍ଡଙ୍କ ବେତ୍ରାଉ ଛାଡ଼ା କେତେ ବଣ୍ଡ ଦେଉଛୁ ମଦନ ।
ରହ ଅଉ ଜୀବ ବସୁଖ ଭୁଞ୍ଜିବ ଯାଉ ଜୀବେଶଭୂବନ ।
ଥିଲେ କାରଣ ଏଥେଁ ଅଛୁ ବାମ୍ଭଣଗଢ-ଶ୍ରୀମୁଖ ଦେଖିବ । ଘରଣ-

ବସ୍ତ୍ରଳା 'ଅରୁଣଚରଣ ଧରି ଯାବକ ଲେଖିବ । ୨୧ । ଅବେଶ ହୋଇ ସୁବେଶଶେଷେ ନାଗବଲ୍ଲୀ ଦେଇଥିବ ଭଙ୍ଗି । ଅର୍ଦ୍ଧେନ୍ଦୁଧର-ମୋହନର ଅଧରୁ ଅଧେ ନେଇଁଥିବ ମାଗି । ଫେଡ଼ି ଝିଲଶାଢ଼ୀ ଜଡ଼ି ରହିଥିବ ଛଡ଼ିଭଗଉଣି ଅଙ୍ଗେ । ଖେଳାଇ ଡୋଳା ବକ୍ରେ ସେ ଗୃହୁଁ ଥିବ ଚଳାଇ ଭ୍ରୂବଲ୍ଲୀ ଭଙ୍ଗେ । ୨୨ । ଲେଖିବ ତ ଅଳ ସୁଖକୁ ଦେଖିବ ବିବସନ ଯେଉଁବେଳେ । ରଞ୍ଜିବ ମୋର ମାନସ ତ ଖଞ୍ଜିବ ବାହୁଚମ୍ପାଦାମ ଗଳେ । ଅପରେ ବୋଲି ତାଂକ ତାଙ୍କୁ ଧାପରେ ବସାଇ ରସିବ ଭାବେ । ଯିବ ବିଦେଶ ଜୀବନକୁ ଦେଖିବ ଶିବ ଏଣିକ କରବେ । ୨୩। ଏମନ୍ତ ଭାବ ଛିଦ୍ରରେ ପଡ଼ି ନାଧପଞ୍ଚ-ସୁତ ଦେଲା ମୋଦ । ସଖୀଏ ପଲ୍ଲବେ ବିଞ୍ଚି ନୀର ଦେଇ ସଚେତନ କଲେ ଦେହ । ଚେତନାବଶେ ଅବଶେ ବସି ଶ୍ୱାସ ଛାଡ଼ି ଗୃହେଁ ଦଶଦଶ । କହେ ମନ୍ତ୍ରିସୁତ ହେ ମିତ ଅବତ ନୃପ କାର୍ଯ୍ୟ ହେଲା ଶେଷ । ୨୪ । ତାଙ୍କୁ ଦର ନୃପସୁତ ଅନୁକୂଳ ଲଗ୍ନ ଯିବାକୁ ସ୍ୱଦେଶ । ଅତି ମନୋହର ପରମରହସ୍ୟ ପଞ୍ଚମଛାନ୍ଦ ହେଲାଶେଷ । ଉମ ବିପକ୍ଷ ରାଧାପତି ସୁଖଦ ସଦା ଯେ କମଳାଧର । ସେ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଭାବ ଛାନ୍ଦ ଭଣିଲେ ମାନଧାତା ନରବର । ୨୫।

ରାଗ ବରାଡ଼ୀ ।

(ଅଷ୍ଟାଢ଼ଶୁକ୍ଳବାଣୀ)

ଏଣେ ଦରଦେ ପଙ୍କଜବଦନୀ । ଭୁଜଙ୍ଗେ ରଙ୍ଗ କରଙ୍କ ରଦନୀ ।
ଚମ୍ପାବର୍ଣ୍ଣା ଦାଦହେନ ଅଙ୍ଗିନୀ । ଦନ୍ଦ ଦନ୍ଦ ଦୁଃଖୀ ରସରଙ୍ଗିନୀ ।
କାନ୍ତଗୁଣ ଗୁଣି । କରନ୍ତେ ଅକୁଳ ରମଣୀମଣି । ୧ ।
ସ୍ତନପରେ ମୁଣ୍ଡ ନେଇ ନୀରକୁ । ସାର୍ଥକଲା ଏ ଉପମାସାରକୁ ।
ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଶଶୀ ଶମ୍ଭୁ ସ୍ନେହେ ଭଲ । ଶିରରେ ସୁଧା ଦେଉଛନ୍ତି ଢାଳ
ନୋହିଲେ ଏ ଗାଢ । ଅଞ୍ଜନସଙ୍ଗୁଁ ଛାଡ଼ି ଖସେ ମୋଢ । ୨ ।

ବାସର ନାମ ଯେଣୁ ବନ୍ଦେ ବାଳା । ତେଣୁ ମୁଖଚନ୍ଦ୍ର ମଳିନ ହେଲା ।
ହାସକୁମୁଦ ଶୋଭା ଗଲା କାହିଁ । ମାନସେ ଚିନ୍ତା ହଂସ ଉଦେ ହୋଇ ।
ନୋହିଲେ ଏମନ୍ତ । ପ୍ରାତଃକାଳ ଅଙ୍ଗଦେଶେ ଖ୍ୟାତ । ୩ ।
ଶୋକପବନ ଅଧିକେ ବହିଲା । ଧୈର୍ଯ୍ୟପାଦପ ଉପୁଡ଼ି ପଡ଼ିଲା ।
ଝଡ଼ି ଗଲା ଅଙ୍ଗୁ ଭନୁ ଶିଖଣ୍ଡ । ପଡ଼ିଲା ମଦନଶର କୂଳଣ୍ଡ ।
ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ଝର୍ଷୀ । ଅଞ୍ଜନେ ପଙ୍କିଳ ପଲ୍ଲବ ଦିଶି । ୪ ।
କୋକିଳ କଣ୍ଠ ନ ପୂରିଲା ଭାଷ । ଗୁହିଁଲେ ଅଳି ନ ଦର୍ଶିଲା ଦଶ ।
କାନ୍ତି କେତକୀ ସମାନ ହୋଇଲା । ନିଶ୍ୱାସ ଝଂଝାପବନ ବହିଲା ।
ସେ ଭୁଜନକାଳ । ପୁଣି ହେଲା କି ସେହିପରେ ମେଳ । ୫ ।
କେତେ ଛୁଟିଲା ଜୀବନୁ ଅଦର । ପୁଲକ ବହି କମ୍ପିଲା ଶରୀର ।
ପଦ୍ମୀବିଳାଷ ମୂର୍ଚ୍ଛ ହୋଇଲା । ବନ୍ଧୁ ଚନ୍ଦନେ ସ୍ୱେଦ ନୋହିଲା ।
ପୁଣି ଅନଳ ଭାଳ । ଦେଲେ ଧାଧାସୁଜନମାନଙ୍କୁ ବଳ । ୬ ।
କୋକିଳ ଲୋଚନ ହୁଅ ବସ୍ତ୍ର । ପୋଷାକିଲେ କେତେ ବାଞ୍ଛବଳର
ପାରୁଷ ପୁଷ୍ପବଳୟ କଙ୍କଣ । ଦେଲେ ଶୁଷ୍କ ଶାଖା ବନ୍ଧ ପିଠାଉ ।
ଦୂର କର ହାର । ଚନ୍ଦ୍ରରେ ଘେନ ନ କଲେ ବାହାର । ୭ ।
ନିବାଇ ଭକ୍ତିବନ୍ଦନମାନ । ଦଅନ୍ତେ ନିବେଦନରେ ତୁଳ ।
ଉଙ୍ଗାଳବଘାଣୀ ଅଣି ତକାଇଁ । ଠାବ ଠାବେ ଶିବମୂର୍ତ୍ତି ଲେଖାଇ ।
ନାହିଁ ଏତେ ମାତ୍ର । ହରଗାବୀଙ୍କ ଅଙ୍ଗାଙ୍ଗି ଚନ୍ଦ୍ର । ୮ ।
ସେହି ନାମମାନ ମୁଖେ ଉଚ୍ଚାର । ଈଶ୍ୱର ଶିବ ଅନ୍ଧକ ବଇର ।
ପୁରହର ଦକ୍ଷଯଜ୍ଞହରଣ । ପିନାକୀ କପାଳୀ ସୂର୍ଯ୍ୟଲୋଚନ ।
ଗଙ୍ଗାଧର ହର । ନୃପଛନନନ୍ଦିନୀ-ବେଦନା ହର । ୯ ।
ଶ୍ରୀଭଦ୍ରଦଗ୍ଧରକଳେ ଶେଳସେଛି । ନୃତେ ନୋହିଲେ କେହି କଦାଚନେ ।
ଡବ୍ରେ ଜନକ ହୋଇଥିବ । କାନ୍ତ ନାମ ଏକା ହେଲା ମନ୍ତ୍ର ।
ଜପିଲା ବା ଧର । ନପି ପବଣେ ମନ ଦୃଢ଼ କର । ୧୦ ।
ଅହା ସୁବା ତବୁକୁମୁଦଚନ୍ଦ୍ର । ଅଧ କନ୍ଦର୍ପ-ଦର୍ପ ହର ପାଉନ୍ଦ୍ର ।

ସ୍ମରସାଗର ନାଗରବର । ସୁବଳିତଉରୁରଚନତରର ।
ମଦନସୁନ୍ଦର । ବୋଲିବ କେମନ୍ତେ ସେ ଅଶରୀରୀ ॥ ୧୧ ॥
ନ ଜଲେ ଜଳେ ତ ପ୍ରାଣେଶ୍ୱର । କଥିରେ ସେ ତ ପୁରୁଷଭ୍ରମର
ପଦ୍ମିନୀନାରୀ ମୋ ସାର୍ଥ ହୋଇଲା । ପ୍ରବାସ ରଜନୀ ବିଚ୍ଛେଦ କାଲି
ନହବ ବୃଷ୍ଟି । ଦଇବେ ମୁଁ ତ ଦଗ୍ଧ ଇଲ କଥି ॥୧୨॥
ଜାଣିଥିଲେଯେବେସ୍ନେହସେମୋତେ । କଷ୍ଟ ତାଙ୍କ ନ ରଖିଲେଚିତ୍ତେ
ମିଳେ ବ ମରତ ବୋଲନ୍ତି ଜୀବନ । କଥିରେ ସେ ତ ନୃପନନ୍ଦନ ।
ହେଲା ଏଣୁକର । ନ ମିଳୁଥିବ ତାଙ୍କୁ କେତେ ନାରୀ ॥୧୩॥
ତଥାପି ଯେ ଯାହାକୁ ଅନୁସର । କେବେ ନିରାଶ ତାକୁ ନ ଆଚର ।
ଦାସୀ କରିଦେଲେ ରଖନ୍ତେ ପାଖ । ଦେଖୁଥାନ୍ତି ନିତ ତାଙ୍କ ଶ୍ରୀମୁଖ ।
ଦଶନ୍ତା ଏଭାଗ୍ୟ । ନୁହନ୍ତି ଚରଣସେବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ ॥୧୪॥
ଅଙ୍କବନ୍ଧ ନ ରଖନ୍ତି ପଲଙ୍କେ । ନୁହନ୍ତି ମୋ-ସଙ୍ଗେ ଭିନ୍ନ ପଲଙ୍କେ
ନ ଦେଖନ୍ତି ମୁଖ ମଳିନ କେବେ । ଦେନ୍ତୁ ଶ୍ରୀ ମୋର ଦେହ ଦହନ, କେ
ଏବେ । ଅପର୍ବ୍ବ କରୁଣା । ଜାଣିଥିଲେ କାଲି ଏ ଗଲା ଜଣା ॥୧୫॥
ସେ ତ ସୁଜାଣ ଜାଣନ୍ତି ଜଗତେ । ମନୁଜ ସତେ ମୁଣ୍ଡିଥିବେ
ମୋତେ । ଆଦ୍ଧୃତ୍ତି ଥିଲେ କ କରନ୍ତେ ଏହା । ଅଣଆଯୃତ୍ତେ ସବୁ
ଯାଏ ସ୍ପୃହା । ବହୁ କ ଦାରୁଣ । ବହୁ ଏ ଦଣ୍ଡ ନ ନେଲାଇ ପ୍ରାଣ ॥୧୬
ନିରବେ ଚିତ୍ତେ ଚିନ୍ତି ମୋ ଲେଖନ । ନ ଥିବ ପଦ୍ମ ଶ୍ରୀମୁଖେ
ପ୍ରସନ୍ନ । ଧରୁଥିବ କ୍ଷୀଣ ଧନ ଅନଙ୍ଗ । ଅରୁଥିବ ବେଳବେଳକେ
ଅଙ୍ଗ । ଝରୁଥିବେ ଚନ୍ଦ୍ରା । ମୋହରଭାବେ ହୋଇ ନଜେ
ରତା ॥ ୧୭ ॥ କହୁଅଛୁ କର ଯୋଡ଼ି ମୁଁ ମାର । ସେ ଯେ ନୃପତ-
ସୁତ ସୁକୁମାର । ଦନାଦୋଷରେ ତାହାଙ୍କୁ ନ ମାର । ପାଇଲେ
ଜୀବନ ହର ମୋହର । କହୁଲ ଏ ବୁଦ୍ଧି । ଏତେ ମାଙ୍କ ରଖ
କନକସିଦ୍ଧି ॥ ୧୮ ॥ ଶୁଣି ମୋ ନାଶ ହୋଇ ସେ ଆକୁଳ ।
ହା ପ୍ରିୟେ ବୋଲି ମୁଞ୍ଚିବେ ତ ଜଳ । ସେଜଳ ପ୍ରାପତେ

ମୋର ଜୀବନ । ଆନନ୍ଦେ ବସିବ ସ୍ୱର୍ଗଭୁବନ । ଏତେ
କୋଳ-ଡାଳୀ । ପଡ଼ିଲା ସେ ଅଳୀ ଅଙ୍କରୁ ଖସି । ୧୯ ।
ସତେ ଜୀବ ହତ ହୋଇଲା ନାଥ । ଭଜ ଅଲି. ଦେଲେ କ୍ଷଣେ ଫିଙ୍ଗି ।
ଅଛ କି ନାହିଁ ଜୀବ ଏ ବପୁରେ । କହିଲେ ସେ ଭୂପ ଦେଇ
ନାସାରେ । କହିଲେ ବଞ୍ଚିବ । ଅଶ୍ୱଃଅଛନ୍ତି ମୋ-ପ୍ରାଣଈଶ୍ୱର । ୨୦ ।
ଏବାଣୀ ପ୍ରାଣରକ୍ଷକ ହୋଇଲା । ସତେ ବୋଲି ନାଗରୀ ଗୃହିଁଲା ।
ପାର୍ବତୀଙ୍କ ସ ଅଡ଼ି ଉଠି ବସେ । ବଦନେ କହେ ଶିବ ଶିବ ଶୋଷେ ।
ତା-ହୃଦୟ-ଦୁଃଖ । ଜାଣି କରୁଣା କଲେ ପଞ୍ଚମୁଖ । ୨୧
ହରଷ-ଶେଷ ସେଅମୃତେ କଲେ । ଅଙ୍ଗୁ ବ୍ରହ୍ମପଦ ଯାଉ ବର
ଦେଲେ । ନାଗସ୍ଥାନରେ ପ୍ରବେଶ କୁମର । ଶଙ୍କରପାଦେ କରି
ନମସ୍କାର । ମେଳଣି ଭୂପତେ । ହୋଇ ଚଳିଲା ସୁନ୍ଦରୀ ସ୍ୱରଥେ ।
ସେବକନ୍ୟା କାନ୍ତ ସମ୍ମୁଖ ଦର୍ଶନେ । ରହିଲେ ଦଣ୍ଡେ ସ୍ତୁତି-
ନୟନେ । ରସିକ ରସବଶେ ହୋଇ ଭୋଳ । ଏତେ କଲା ଆଲିଙ୍ଗ-
ନ ଅଙ୍କୁ କୋଳ । ଧଇଁ ରହି ଜଡ଼େ । ହୋଇଲେ ପରସ୍ପର
ଛଡ଼ାଛଡ଼ି । ୨୩ । ଦରଦ୍ରବନ ହଜିଲା ରଜନ । ପାଇଲେ
ଯଥା ହରଷ ତା ମନ । ତହୁଁ ଅଧିକ ତୋଷଭାବ ହୋଇ ।
ପୁଣି ହୋଇଲେ ତମ୍ଭ ବଅଦେଇ । ଗଣ୍ଠି ବେକଚରେ । ପକାଇ
ଛନ୍ଦ ନୋହିବା ବସ୍ତ୍ରରେ । ୨୪ । ପୂର୍ବେ ଯେ ସ୍ୱମଚନ୍ଦ୍ରରେ
ପୂଜିତ । ଲିଙ୍ଗରାଜେଶ୍ୱର ନାମେ ଲିଙ୍ଗ ଖ୍ୟାତ । ନବଦୁର୍ଗର ପାଳକ-
କରତା । ପରଂପରା ସେହୁ ଇଷ୍ଟଦେବତା । ଉ.ନ୍ଦ୍ରଦେବ ତନ୍ତ୍ର ।
ଭଣିଲେ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ନୃପତି । ୨୫ ।

ସ୍ୱଗ ବାମୋଦ ।

ଗନ୍ଧଦନ୍ତପଲଙ୍କେ ରାମା ବସାଇ ଅଙ୍କେ ବସି ତରୁଙ୍କେ ଦେଖି
କରି । ବଦେ ନାଗରବର ବରବରନା ଦରହାସି ସ୍ନେହେ କୃପା

କର ୯ । ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ । ମୁଁ ଯେ ହୋଇଲି ଅପରାଧୀ । ତୁମ୍ଭେ ମୋର ପ୍ରଭୁ
ରଘୁନାଥ । ବାହୁପାଶରେ ବାନ୍ଧି ଭୂରୁ ଗୃପରେ ସନ୍ଧି ନୟନକଞ୍ଜରେ
ପକା ବନ୍ଧରେ । ୧ । ଛାର ସେବକ ପାଇଁ ପ୍ରଭୁ ହୋଇ କପାଇଁ ଛାଡ଼ି
ଭୋଗିଲ କେଶ ସୁଖ । ତନୁ କ୍ଷୀଣ ହୋଇଛନ୍ତି ଦୂଷଣ କାହିଁ କହୁ
ମଳିନ ଦିସୁଅଛୁ ମୁଖରେ । ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ । କେବଳ ଚଞ୍ଚଳ କେବେଣ
ଗଲ । ଯେଣୁ ସନ୍ଦଳ ପୂର୍ବରୁ ଥିଲ । ପ୍ରୀତିବର୍ଦ୍ଧିକା ରତିକୁଶଳ
ତୋହେ ଝିଙ୍କି ପଲଙ୍କ ସମାନ ହୋଇଲା ରେ । ୨ । ଅସ୍ତ୍ରେ ସ୍ୱର୍ଗଭୋଗ
ଛାଡ଼ିଲକ ଦୁର୍ଯୋଗ ଲୋଡ଼ି ଯୋଗଭଙ୍ଗ କଲ୍ପର । ତୁମ କରୁଣା-
ସିନ୍ଧୁ ସିନ୍ଧୁ ରଚି ବନ୍ଧୁ ମୁଁ ତୋ-ଚରଣପଦ୍ମଗ୍ରୁହରେ । ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ।
ତୁ ମୋ ନୟନକଳାତୋଳା । କଣ୍ଠଭୂଷଣ ମୋତିମାଳା । ମୁଁ ତୋ-
ଚରଣକଳା ପର ଧରନ୍ତୁ ବାଳା ନ କର ଆଉ ମୋରେ ହେଳା
ରେ । ୩ । ଏ ଅତି ଅଦ୍ଭୁତ ତୁ ମୋ ଜୀବନ ମିଛ ତୋହେ ଛାଡ଼ି
ରହିଲି ପ୍ରାଣେ । ହେଲି ଦାରୁଣଗଣଗଣନାରେ ମୁଁ ମାନନ୍ଦ-
ମୃଗନୟନା ଜଣେ ରେ । ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ । ନାହିଁ ଏଥକୁ ମୋ-
ଶୋଚନା । ବୀଣାଜିଣା ପିକବଚନା । ଦେଖିଲି ତୋ-ଶ୍ରୀମୁଖ ଏଥୁଁ
ଅଛୁ କି ସୁଖ ବାଂଛିବ ମଦରଙ୍ଗେ ଚନା ରେ । ୪ । ଯେଉଁ ତନୁ
ଲବଣୀ ଶିରୀଷପୁଷ୍ପ ଜିଣି କୋମଳ ପ୍ରବାଳଅଧରା । ତହିଁ ହେଲା
ଏ ଦଣ୍ଡ ହୃଦଣ୍ଡ କାମକାଣ୍ଡ ସହି ସହିଲୁ ତା କି କରିବେ । ପ୍ରାଣ-
ବନ୍ଧୁ । ଉରଜେ କରଜ ମୁନକୁ । ଦେଲେ ନ ସହି ତା ତମକୁ । ଯାହା
ନ କରେ କାହା ତାହି ହୋଇଲା ସ୍ପୃହା ରହିଲା କହିବା ମାତ୍ର-
କୁରେ । ୫ । ହୋଏ ଏହି କଟେକ ରାମାରତ୍ନେ ମାଣିକ୍ୟ ଅତନୁ-
ଅନୁରାଗସ୍ଥାୟୀ । ମୋର ଥିଲା କି ଭାଗ୍ୟ ହେଲି ତୋସଙ୍ଗଯୋଗ୍ୟ
କଟୁରେ ମୁଁ ଅଦନଦାୟୀ ରେ । ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ । ସର୍ବବିଷୟୁ ମନୁ
ଛାଡ଼ି । ତୋପ୍ରେମଜଳେ ଅଛୁ ବୁଡ଼ି । ସୁବାସ ଅଙ୍ଗି କର ସୁବାସ
ଅଙ୍ଗୀକାର ମୁଁ କହୁଅଛୁ କର ଯୋଡ଼ି ରେ । ୬ । ମୋର ନେଣ

ମାନସ ତୋପାଶେ କରୁ ଦାସ ଦେଇଥିଲି ମୁଁ ବାନ୍ଧବି । ନ ଦେଖିଲେ ସ୍ୱପନ ତୋର ଚନ୍ଦ୍ରବଦନ ନିଦ୍ରା ନ ଥିଲା କ୍ଷଣେ ଲୋ ରେ । ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ । କେବଳ ଦର୍ଶେ ଦର୍ଶେ ଦଣ୍ଡ । ଯେଉଁ ପ୍ରକାରେ ପାଶେ ଥିବୁ । ତୋର ନାମ ମନ୍ତ୍ର କର ଜପି ଅନ୍ତରଗତେ ବସିଲି ଭ୍ରମବଣେ ରେ । ୭ । ଅବନୀ ତଳ ତଳ ଗଳା କରିଛ ସର ଅପାଙ୍ଗ- ଶୋଭି ଯୋଗଭଙ୍ଗୀ । ଦେଖି ଜାଣିଛି ସେନା ମୋ ଲାଗି ଏ ବେଦନା ସହିଲୁ ସୁପ୍ରେମଅପାଙ୍ଗି ରେ । ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ । ନ କଲୁ ଆଦର ସୁବେଶେ । ଗନ୍ଧପ୍ରଗଳ ନାହିଁ ଲେଶେ । ହେଲୁ ଅତିଦୁର୍ବଳା ଅଶନେ ଯେଣୁ ହେଲା କଲୁ ତୁ ରଜନୀ ଦିବସେ ରେ । ୮ । ଏହିମାନ ସ୍ମରି ଥିଲି ଯାହା ନ ମନ କରନ୍ତିଗମନ ସହା । ପୀରିତି- ସମ ହୋଇ ସଂସାରେ ସାର ନାହିଁ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ବୁଝେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କହି ରେ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ । ପ୍ରୀତିରେ ଦ୍ରବୁଅଛି ଶିଳା । କପୋତ ପ୍ରୀତିରେଷ୍ଟ [illegible] ପଶୁ ପାଷାଣ ଧ୍ୱଂସ କରିବେ ମୋତେ ଲୋକ ଏତେସବୁ କଥା ଗଲା ରେ । ୯ । ନ ଦୂଷି ପ୍ରଭୁ କୋପ କଲେ ବଜ୍ରର ଘାତ୍ୟଂସି ଅଛି କି ପ୍ରତିକାର । କହିବାର ଅପୂର୍ବ ମୋର କେବଳ ମନ ଯାହା ତୋ ଇଚ୍ଛା ତାହା କର ରେ । ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ । ଅନ ଅଛି ମୋର ଲୋଡେ । ମୋ ମୁଖ ଗ୍ରହିଁ କହ ସତେ । ହୋଇ ସଙ୍ଗୋମାସଙ୍ଗ ପକାଇ ମୋ ପ୍ରସଙ୍ଗ କ ବୋଲୁଅଛୁ ଚତ୍ରେ ମୋତେ ରେ । ୧୦ । କାନ୍ତବଳସୁବାଣୀ ସମାଗମନ ଶୁଣି କଲା ସେ ପୁଲକିତ୍ୱଦାଣୀ । ଦୃଢ ପ୍ରେମରସରେ ମାନ ସରଲା ସକର କହଇ ରସିକସିଂହାଣୀ ହେ । ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ । ଅଜ ନ କହ ସେହୁ କଥା । ଶୁଣି ଅଧିକେ ଲାଗେ ବ୍ୟଥା । ଯେତ୍ରୁ ଶତ୍ରୁ ଦଣ୍ଡିତ ତାହାଙ୍କୁ ଏ କଲେ ବଜ୍ରର ନୋହିବ ସଙ୍ଗଥା । ୧୧ । ଜୀବନବନ୍ଧୁ ମାନ ଥାଏ ନଜ ଶୀତଳ କମଳ ତର ଦିନ୍ୟନନ୍ଦ । ଜଳଦ ଜଳ ଦାନ ନା କଲେ ପୋଳ ମନ ଗୃହକ ବର୍ତ୍ତିବ କେମନ୍ତେ ହେ । ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ । ସେ ଖାତ ତୁମ୍ଭ ମୋହର ।

ଦଇବ । ହେଲ ତୁମ୍ଭେ ଦୂର । ମୁଁ ଯେ କଷ୍ଟୁରଭା ଅଧିକ
... ଏ ଦୋଷ ମୋର କ୍ଷମାକର ହେ । ୧୨ । ମହୀ ... ଖଣା-
ଦାସୀ ସମାନ ସିନା ଏତେ କଳଯୁ କ୍ରପା ମୋତେ । ପ୍ରଭୁର ଏ
ହୃଦୟ ବଗୁର କର ଚିତ୍ତ ଶୁଣି କି ବୋଲିବେ ଜଗତେ ହେ ।
ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ । ହଲେହେଁ ତୁମ୍ଭେ ଅଙ୍ଗଦାର । ଏହୁ କାମନା ଏକା
ମୋର । ନୋହୁବ ଲବେ ଦୂର ତୁମ୍ଭ ପଦ୍ମପଯୁଗଳେ ଲାଗିଥିବ
ମୋ ଶିର ହେ ।୧୩। ଏରୂପେ ବେନିଜନ ପରସ୍ପରରେ ମନ ବୋଧି
ହୋଇଲେ ଅଭିତୋଷ । କଣାରେ ଗୃହମଣିରେ ପଲଙ୍କେ ଚନ୍ଦ୍ରକରେ
ଥାଇ ମୃ ହଲେ ରତିରସ ଯେ । ବେନିଜଣେ । ଆରମ୍ଭି ଚଉଷଠିବନ୍ଧ ।
ହୋଇଲେ ବେନିଜଣେ ବୋଧ । ଗଣ୍ଡ ମୋର ପ୍ରଭୁଙ୍କ ବଗୁର
କର ଚିତ୍ତ ପଳାଏ କ୍ଲିଷ୍ଟ ଅପୂର୍ବ ହେ । ୧୪ । ସେଦିନରୁ ଅନ୍ତର
ନୋହୁ ଲବେ ମାଧବ ଦୁହେଁ ହୃଦ୍ବରେ ସେ ରସି । ହେଲେ
ବରଷାକାଳ ଜଗତରେ ଉତ୍ସବ ହୋଇ ଅବେଶେ ଆନନ୍ଦ କି
ସେ । ନବଘନ । ବୃନ୍ଦ ବୋଲନ୍ତି ହୋଇ ଭୋଗ । ବସ୍ତ୍ରଉଥିଲେ
ଏହୁ ଯାସ । କଠୋର ଘଡ଼ଘଡ଼ି ହେବ ଡାହୁକରଡ଼ି କହୁଥାଉବେ
ଏବେ କସ ହେ ।୧୫। ରସାଭୁଷାସଙ୍ଗରେ ପଶାଖେଳରଙ୍ଗରେ ରସି
ରସେବଶିବ୍ରମଣି । ବୋଲେ ହାରିଲେ ଦାନ କପଟରେ ଚୁମ୍ବନ
କରିବ ବୋଲନ୍ତି ରମଣୀ ଯେ । ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ । ଶୁଣି ତା' ନାଗରା-
ଙ୍ଗନଙ୍କ । ଏ ଦଣ୍ଡୀ ରଚଇ ବେଳକ । ଜାସା ଫୁଲ୍ଲ ମଥା ଗୃହ
ବୋଲେ ଏ କଥା ଘୃଣା ନ ଗଣ୍ଠ କାଳକ । ୧୬ । ହିମରେ
ହେମଗୋଷ୍ଠସଙ୍ଗେ ରଙ୍ଗେ ବିହାର କଲେ ନାଗର ଅତିସ୍ନେହେ ।
ଏ କାଳ କାଳ କାଳମୋହନ ଚିତ୍ରେ ଭାଳ ଆମ୍ଭର ଉପକାର କଲେ
ହେ । ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ । ବଧୂନିଷେଧ ଦନେ ରଦ୍ଧ । ଏଣୁଟି ବୃଦ୍ଧିକଳା
ଘତ । ତୋ ମୁଖସମ ନୋହେ ଭଲ ପଦ୍ମକୁ ଦହେ କଗୁର ଗୁରୁ-
କୁନ୍ଦଦନ୍ତ ହେ ।୧୭। ତୋ ଅଧରସମାନ ହେବ ବୋଲି ଜୀବନ ବା-

ଲଟକ୍କି ... ।ଇ । ଭେଣୁ ପ୍ରାନ୍ତେ ଲୁଣ୍ଠି ନିତନିତ ପ୍ରକଟ ଦେଲାଟି ତା ... ବୋଡ଼ାଇ ରେ । ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ । ଏ ପୁଣି ତର ହୋଇ... । ଜାଣି ବୋଲଇ ହସି କାନ୍ତା । ତରଙ୍ଗିଣୀ ସାଗର ଆଲିଙ୍ଗନ ପ୍ରକାର ମୋତନୁ ମିଳା ମିଶିଯାନ୍ତା ରେ ।୧୮। ତନ୍ହୁଁ ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳ ହେଲା ସୁସମେ ଠୂଳ ଦେଖି ତା ଉପକରଣ । ଚନ୍ଦ୍ରଶାଳାସଦନେ ବସି ପ୍ରିୟାବଦ-ନେ ଚୁମ୍ବନ-ଦେଇ କହେ ସୁନ ରେ । ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ । କରବା ଶୀଳ ଜଳେ କେଳି । ଦେବା ସାରସଗଙ୍କ ଦଳ । ଚକୋରମୁଖ ସୁଦମା ସଙ୍ଗେ କର ଉପମା କରୁଆନ୍ତି ବଦେବହଳି ରେ ।୧୯। ଶୃନଗାରେ ବସିବା ନାନାଉତ୍ସ ଉପବା ବର୍ଣ୍ଣରବର ଦବ୍ୟତନ୍ତ୍ରେ । ମୋର ସୁଖସଦନା ଚନ୍ଦ୍ରଜିତବଦନା ଅଛତୃତେ ବୋଲିବ ଭୋଗେ ରେ । ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ । ଶୁଣିବ ଯେବେ ତା ସିନ୍ଧୁକ । ନ ପାଇବ ମନେ ଲଜ୍ଜା । ଶୁଣି ବୋଲେ ଚତୁରୀ ଆନଆନ ଶୃଙ୍ଗାରୀ ପ୍ରକାଶ କରୁଛ ଅଜ ହେ ।୨୦।

...ପେ ପୀରତ ଉତ ଯୁବାଯୁବତି ନେଲେ ବସନ୍ତ କାଳ ଦନ । ହୁର୍ଦ୍ଦୈ ଧୁନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଉସ ... ହୋଇଲେ ବଶ ନ ଗଣିଲେ ସେ ସୁଖ ଅନ ହେ । ସାଧୁଜନେ । ଏ ଶୋଭାବତୀ ନାମେ ଗୀତ । ହେଲା ଦଶମ ଛନ୍ଦେ ପ୍ରାନ୍ତ । କୋନ୍ତୁ କେବେ ଶୁପ୍ତ ମୋନ୍ତୁ ରସିକଚତୁ ହେଉ ଏ ଦେଶେ ଦେଶେ ଖ୍ୟାତ ।୨୧। କିଶୋରଶିରଦର କାଣ୍ଡ-କୋଦଣ୍ଡଧର ହରଶୃପଖଣ୍ଡନକାରୀ । ... ଶୀତାଂଶୁମୁଖୀ-ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗ୍ୟ ଉପେକ୍ଷି ହୋଇଲେ ଯେ ବନବାସୀ ହେ । ସାଧୁଜନେ । ତତ୍ତ୍ୱେ ଚନ୍ଦ୍ର ଯେ ରଘୁମଣି । ପାଷାଣ ହଲେ ଯେ ତରୁଣୀ । ଧାଇଁ ସେ ପଦଯୁଗ ପୁରୁଷୋତ୍ତମସିଂହ ନୃପତି ମାନଧାତା ଭଣି ହେ ।୨୨।

—o*o—

ସମାପ୍ତ ।

